

TITUS DOBOȘ

***ÎNSEMĂRI TÂRZII
DE LUMINI ȘI UMBRE***

Editura Sfântul Ierarh Nicolae
2016

*Editarea acestei cărți s-a realizat cu sprijinul
Primăriei și al Consiliului Local al
Municipiului Carei*

Autor: Titus Doboș

Corector: prof. Adrian Țineghe

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOBOȘ, TITUS

Însemnări târzii de lumini și umbre / Titus Doboș.
- Brăila: Editura Sfântul Ierarh Nicolae, 2016
ISBN 978-606-30-0541-1

821.135.1-31

*Se dedică familiei mele iubite și
prietenilor mei dragi.*

Cuvânt înainte

**„Cărțile se scriu în singurătate,
dar împotriva ei“**

Octavian Paler

Nu am pretenția de-a fi un scriitor adevărat, dar am simțit nevoia mărturisirii unor întâmplări care mi-au rămas în minte, fiindcă mi-au marcat, de-a lungul anilor existența. Prima mea carte, „Amalgam”, am scris-o din teama de-a nu muri fără să fi scris și eu o carte. Vedeți că mai toți (în zilele noastre) scriu cărți. E adevărat că cele mai multe le scriu cei închiși. De aceea eu am încercat să fiu cât mai deschis posibil, adică sincer, atât cât a fost cu putință. Însă rezultatul nu a fost cel așteptat, fiindcă cartea a doua s-a dovedit a fi o mare decepție pentru unii dintre prietenii mei, a căror părere o prețuiesc, dar, până la urmă, chiar și pentru mine, încât am fost nevoit să fac unele corecturi ulterioare pentru care îmi este cam rușine și vă cer respectuos iertare, cu atât mai mult cu cât am auzit că astfel de corectii se constituie de fapt într-un prim pas spre mediocritate. Noroc că eu mai făcusem înainte mulți alți pași, de-a lungul vieții, în această direcție.

Așa că am scris-o și pe a treia, pentru a mai drege busuiocul. Am numit-o, inițial: „Printre prieteni”... În speranța că poate voi reuși să fiu mai binevoitor cu cei

apropiați mie, măcar cu cei care mi-au fost sau îmi mai sunt prieteni. Aș vrea ca această carte să fie “cântecul meu de lebedă”, sau măcar de „lebedoi”. Și în nici un caz să nu ajungă un simplu pomelnic de personaje și personalități.

Aflasem, dar nu-mi venea să cred, că scrierea cărților mai e bună și la altceva, mai ales a celor memorialistice: la cunoașterea de sine. Te ajută cititorii pătrunzători și sinceri, dar te poți ajuta și singur. Scrisul m-a făcut să-mi descopăr unele trăsături de personalitate pe care nici nu mi le bănuiam înainte și mi s-a părut un lucru absolut surprinzător, crezând despre mine că mă cunosc suficient de bine.

Cele mai pătrunzătoare observații pe care le-am receptat au fost despre încercarea mea de apropiere de divinitate, care mi-au plăcut, în speranța că poate cel care le-a făcut ar putea avea dreptate. După cum mi-a mai plăcut și aprecierea tendinței mele neostoite de împlinire a dragostei.

M-aș bucura să vă placă, măcar în parte, cărțile mele, dar nu-i obligatoriu. Însă am convingerea că mă veți regăsi în ele, fiindcă sunt eu însumi, cel adevărat, dezbrăcat de multe complexe și prejudecăți, cel pe care la-ați cunoscut, dacă l-ați cunoscut cu adevărat. Vă mulțumesc încă o dată că existăți, că v-am întâlnit, chiar dacă doar citindu-mi cărțile, că mi-ați fost și-mi sunteți aproape.

Mulțumesc familiei mele pentru că m-a suportat, mă iubește și mi-a acceptat până și rătăcirile bătrâneții.

Îi mulțumesc prietenului meu prof. Adrian Țineghe pentru solitudinea pe care a manifestat—o în editarea și lansarea cărților mele, mai ales a acesteia din urmă. De asemenea doresc să-i mulțumesc domnului director Bogdan Georgescu, cel mai bun manager cultural pe care l-a avut Careiul în ultima jumătate de secol, precum și altor angajați din compartimentul pe care îl conduce (îndeosebi d-lui Adrian Ștefănuți) pentru tot sprijinul pe care mi l-au acordat.

Și recunosc că fără ajutorul substanțial pe care mi l-a dat nepotul meu de la Bistrița, Ovidiu Moldovan, aș fi realizat mai greu prima mea carte și mai ales expoziția fotografică omagială, închinată mamei mele.

Printre prieteni

“Un prieten este cineva cu care poți îndrăzni să fii tu însuși.”

C. Raymond Beran

I

Dacă stau să mă gândesc bine, pot să recunosc că am avut o copilărie chinută, oarecum, fiind un copil firav și bolnăvicios (la 7 ani m-am îmbolnăvit și de inimă), deși părinții au încercat să mă ocrotească cât de mult au putut. Firav, e poate chiar puțin spus, deoarece încă de la vârsta de 2 ani eram mult mai slab și mai pricăjit decât fratele meu, care era cu un an mai mic. Mica (așa-i spuneam noi mamei) mi-a spus că la naștere am avut doar un kg și două sute de grame, cu pernă cu tot (un fel de avorton, aș zice), iar moașa a sfătuit-o că mai bine ar fi să mă lase să mor. Și poate nici n-ar fi fost o idee din cale-afară de rea.

De fapt cam de aici mi s-au tras mai toate necazurile din viață și nu doar cele din copilărie, dacă iar mai stau bine să mă gândesc. Încă pe la opt ani îmi doream moartea, prin câte chinuri, boli și spitale am trecut. Fratele meu a simțit destulă ranchiună și invidie, eu fiind favorizatului familiei și nu doar al familiei, datorită problemelor de sănătate și fizice pe

care le aveam. Simțeam nevoia să fiu ocrotit, iar nevoia asta cred că mi-a rămas pe tot parcursul vieții, devenindu-mi o trăsătură a personalității. Și de aceea, dar nu numai, dragostea mamei pentru mine a însemnat enorm și a fost cu reciprocitate. Și tata (Ticu) ne iubea la fel de mult, însă fiind o fire mai aspră, nu-și știa (putea) manifesta dragostea pentru noi în mod explicit și convingător, fiind încorsetat în niște concepte rustice de educație familială. Din păcate, de la el am moștenit și eu această meteahnă sau, mai degrabă, mi-am însușit-o avându-l ca model. O vorbă de la țară spune despre copii, că aceștia trebuie săruțați doar în timp ce dorm, ceea ce mi se pare de-a dreptul simptomatic pentru acest tip de gândire.

Așa că fratele meu a trebuit să ducă tot greul sarcinilor încredințate de părinți, eu fiind scutit de la mai toate. Când el era luat, împreună cu părinții, la muncile câmpului, (în deosebi la culesul fânului) pe mine mă lăseau acasă să grijesc puii de sub cloșcă, ca să nu-i ducă uliul. Copil fiind, nu a putut înțelege că atenția și grija pe care mi-o acordau părinții se datora fragilității și debilității mele fizice și că ori câți copii sănătoși ai avea, cel mai mult simți nevoia să-l ocrotești pe cel bolnav sau neajutorat, chiar dacă îi iubești la fel pe toți. Așa că până în ziua de azi trăiește cu impresia certă că am fost un preferat al părinților, pe când el, un neîndreptățit al sorții, iar mai târziu, a dezvoltat niște complexe față de mine, crezând că nu-l

apreciez la adevărata lui valoare, fiindcă nu avea facultate. Însă eu am simțit întotdeauna, chiar dacă n-am știut-o să i-o spun, că avea stofă de conducător, adică un instinct managerial înnăscut: era organizat, până la pedanterie, știa să se impună și avea o mare disponibilitate de subordonare ierarhică. De altfel a dovedit-o cu prisosință în funcțiile de conducere pe care le-a ocupat cu succes în viața sa profesională.

În școală, el avea sarcina să mă apere de ceilalți colegi și nu-i venea să o facă cu prea multă tragere de inimă și probabil, nici eu n-am fost un model de comportare și disciplină. Aveam un coleg, „dușmanul permanent” și notoriu, cu care eram într-o competiție continuă și acerbă, inclusiv la învățătură. Nu știam care e mai deștept, însă mai puternic era el.

Așa că am avut destule motive pentru a avea o mulțime de complexe, mai ales de inferioritate: teamă de boală și de durere, de ceilalți și de toate cele. Mă plângeam întruna și eram un mare pârâcios. Iarăștia, se știe, nu sunt prea iubiți de nimeni. Din cauza bolii mele aveam tot felul de restricții, care m-au împiedicat și ele să am o copilărie prea fericită. Dar, desigur am avut și multe momente de bucurie, precum toți copiii, de altfel.

În copilărie, prieteni îmi erau animalele din curte. Desigur puii animalelor îmi plăceau cel mai mult, precum tuturor oamenilor. Eu fiind de la țară, în gospodăria noastră au fost de-a lungul timpului tot felul de animale, însă doar pisica avea acces în casă și

doar ziua, fiindcă noaptea era trimisă în podul casei pentru a prinde șoareci. Am avut și cai și vaci și porci și oi și boi. Până și vulpi am crescut. Am găsit, sub grajdul căsuței noastre din Dealul Cârjii, o vizuină cu 6 pui de vulpe, i-am adus acasă și i-am crescut, până aproape au ajuns mari și câteva vulpițe au evadat, mâncând toate păsările vecinilor. A trebuit mobilizată întreaga grupă de vânătoare a comunei pentru a face față situației. Pe celelalte am fost obligați să le predăm colțului zoologic al școlii. Cât despre păsări, am avut de tot felul: găini de toate rasele, rațe, găște, bibilici, porumbei, până și o pereche de păuni. Doar struți nu cred să fi avut, pe vremea aia nefiind la modă, la noi în sat neștiindu-se încă totul despre carnea fără colesterol.

Dar, dintre toate animalele din ogradă, cel mai drag ne-a fost nouă, copiilor, cățelul, câinele nostru. Rar am avut câte doi. Noi îi puneam numele, noi îl îngrijeam, îi duceam mâncarea ce ne-o dădea mama, cu el ne jucam, el avea totdeauna chef să se joace cu noi. Mergeam chiar și “la vânătoare” pe dealuri cu cățelul nostru, să prindem iepuri. Dar șmecherii urechiați nu se lăsau prinși și nici n-aveam sare să le punem pe coadă, cum ne învăța tata. Venea după noi oriunde și nici nu-i trebuia lesă telescopică sau cum s-o fi numind.

Așa că nu se poate spune că nu mi-ar plăcea animalele, iar câinele era, pe vremea copilăriei mele și chiar mult mai târziu, cel mai iubit animal. Asta până

acum vreo câțiva ani când am întrebat-o pe fata mea ce face animalul? Îi uitasem numele. Și mi-a răspuns, deranjată, că Bruno nu e animal, ci membru al familiei. Și nici măcar nu era un minuscul pechinez crescut în casă, ci un câine lup cât un vițel și rău, cât cuprinde. Trebuia să-l lege, când veneam la ei. Dar în fața fetei mele avea o scuză valabilă: simte “copilul” cine-l iubește și cine nu. Copilul fiind, desigur, Bruno. Eram profund îngrijorat mai ales în ceea ce-l privea pe nepoțelul meu, fiindcă, după părerea mea, un animal așa periculos ar fi putut să-l nenorocească pe viață! De altfel, odată, când și-a rupt lanțul și a sărit peste gard la vecin, mușcându-l, i-au plătit acestuia daune pentru a se împăca. Dar, de vină se zice că nu ar fi fost câinele, ci vecinul, care l-a provocat, de dincolo de gard. În general, exista opinia familiei cum că Bruno ar fi avut o fire de cățel cuminte și blând, însă n-ar fi fost dresat cum trebuie și la vârsta optimă.

Izbăvirea mea a venit de la un cancer la testicule, pe care la făcut Bruno la vârsta de trei ani. Însă familia a fost profund îndurerată. O adevărată tragedie. Dumnezeu să-l ierte pe Bruno, că multe-a mai făcut și m-a făcut să pățimesc!

Dar a venit Rex, tot lup german, însă ăsta e un scump, blând până-n pânzele albe. Prea blând, după standardele familiei, dar nu numai, ci după orice standarde. Aștia, zice-se, sunt câini de pază, așa că au făcut un experiment: au lăsat să intre un “hoț” în curte și i-au dat drumul câinelui, cu îndemnurile de rigoare.

Rex a luat-o la fugă către virtualul hoț și a tot trecut pe lângă el scăpând pe stradă, de le-a trebuit o jumătate de zi să-l prindă. Așa că de atunci “antrenorul” îl dresează pentru a deveni mai agresiv. Dresajul se pare că a reușit, acum nu mă mai pot apropia nici de asta. Însă, desigur, eu sunt de vină, fiindcă merg prea rar să-i văd și mai ales să mă împrietenesc cu REXY (e unul dintre diminutive).

Ginerele meu, Liviu, chiar dacă iubește și ocrotește animalele, are o gândire oarecum mai sănătoasă privind câinii, fiind la bază zootehnist, își dă seama că fac parte din regnul animal, dar știe că și majoritatea oamenilor, de-aseenea. A adunat la ferma unde lucrează o turmă (nu îndrăznesc să-i zic haită) de vreo 20 maidanezi și le duce zilnic de mâncare și alte tratamente. Până și eu adun oase pentru ei, așa că sunt pe calea cea bună. Liviu colaborează cu Mia. Nu știți cine e Mia? Inculților! Și mai aveți pretenția că vă plac câinii?! Pentru voi o să fac un capitol special pe care-l voi intitula așa simplu, dar cu majuscule: MIA! Ca să vă învățați minte!

Dar până atunci să trecem la fata mea cea mare, Carmen. Nu mai e căsătorită, dar nici nu i-a mai trebuit, a primit-o pe cățelușa Tina. A fost dragoste la prima vedere, vorba proverbului popular iranian: “Și cu sila, dacă-ți pică bine!” Și i-a picat. Sora ei mai mică, Dana, a primit cadou o splendidă cățelușă: cocher spaniol și încă cu pedigri. Bucuroasă, nevoie mare, a adus-o acasă (locuiau la bloc), iar la intrare,

soțul ei, Liviu, văzându-le pe amândouă, i-a spus: tu poți să intri, dar singură, sau mergeți împreună cu câinele. Așa a dat norocul peste Carmen și Tina.

Permiteți-mi o paranteză. Experiența mea familială și nu doar, îmi permite, cred, să fac o primă clasificare a oamenilor în funcție de atașamentul lor pentru câini. Sunt oameni care se iubesc doar pe ei; sunt oameni care iubesc și animalele; dintre aceștia unii iubesc cu predilecție câinii, alții pisicile sau alte specii; sunt oameni care iubesc doar animalele; sunt oameni care nu iubesc pe nimeni și sunt oameni care nu se pot iubi nici măcar pe ei. După cum se știe: îi mare Grădina Domnului!

Carmen cred că iubește mai ales câinii. Dar o face cu ardoare. Așa că dați-vă seama cum stăm azi, la două zile după ce am fost nevoiți s-o eutanasiem pe Tina. Vai de zilele noastre! Săraca Tina, îi trebuiau scurtate suferințele, la indicația medicului, încă de acum vreo 3 ani. Era deja bătrână și plină de tumori canceroase. Medicul veterinar s-a mirat cum de a mai putut trăi până acum. Dar s-a opus Carmen, iar când eram pe punctul de-a o convinge, a lămurit-o ginerele ei, Imi, un alt mare iubitor de tot felul de animale și animăluțe, spunându-i c-ar fi păcat să-i curme zilele pe care le mai are de trăit.

Așa că astăzi, în sfârșit, Tina se odihnește în ceruri, alături de Bruno.

Șerban, nepotelul meu iubit, încerca s-o consoleze pe Carmen, mătușa lui preferată. Bine că măcar el se comportă normal față de animale.

Așa că stăm bine la capitolul ăsta. Alexandra, nepoțica mea o iubea pe Tina, până s-a îndrăgostit de Imi. Și s-au căsătorit. Sigur pe soț l-a luat împreună cu Snupi, tot un câine drăguț și de ceva rasă și ăsta. Dragoste mare, asezonată cu câinele. Iasmine, strănepoțica mea iubită s-a născut și crescut între câini, pisici, iepuri, capre, găște, rațe, bibilici, broaște, pești și alte lighioane. Au și un iaz, trăind la țară. Așa că-i plac toate animalele!

S-ar putea deci spune că am o origine familială sănătoasă, din punctul ăsta de vedere, al dragostei pentru animale. V-am informat de toate astea, despre originea și familia mea, ca să vă întreb dacă mă calific pentru jobul care mi s-a propus. Vă asigur că-i pe bază de voluntariat.

Zilele trecute m-a căutat Mia, dorind să mă roage ceva. Mia Ardelean fiind o femeie superbă! Înaltă, suplă, de o frumusețe feminină clasică, coborâtă, parcă, din antichitatea greacă și cu o ținută maiestoasă; optimistă tot timpul, altruistă cât cuprinde și mare iubitoare de câini. Este o veche și bună prietenă, a mea și a familiei mele. Dar ce voia să-mi ceară Mia? Mi-ar fi convenit să mă ceară de soț, dar o știu măritată cu un bărbat mai tânăr și mai frumos decât mine, verișor de-al meu, prin alianță, iar, pe deasupra și profesor universitar. Regret că l-am

cunoscut mai bine destul de târziu și tot din cauza complexelor mele de inferioritate, față de cei mai învățați decât mine.

Dar Nelu Ardelean este un om de mare anvergură intelectuală și un sufletist credincios, animat de un patriotism autentic. Mi s-au reconfirmat toate acestea într-o discuție recentă, pe care am avut-o cu ocazia vizitei pe care mi-a făcut-o la spital. Mi-a deschis, parcă, o nouă perspectivă asupra credinței, dacă nu chiar o adevărată paradigmă. De atunci credincioși autentici îi consider a fi mai ales pe cei proveniți din rândul oamenilor de știință. Ei nu pot fi bănuți nici de ignoranță, nici de necesitatea unui anumit confort psihologic și cu atât mai puțin de calcule de tipul: “dacă există, mi-am deschis drumul spre nemurirea sufletului, iar dacă nu, n-am pierdut mai nimic”, fiindcă ei au de pierdut ceva extrem de prețios: timpul și posibilitatea de-a se îndoii. Vorbindu-mi despre o carte interesantă pe care o citise recent și care introducea conceptual de dumnezeire, o depersonificare benefică, cu siguranță, și mai aproape de “calea regală” spre credință, cea care pleacă de la simbioza dintre iubire și cunoaștere. Păcat că eu nu voi mai avea timp să ajung la ea.

Și atunci ce-ar putea să vrea de la mine Mia? Eram curios și mai ales temător că n-am s-o pot ajuta, deși aș fi vrut din tot sufletul.

Ne-am dat întâlnire în parc. După ce am complimentat-o absolut justificat, spunându-i că dacă

n-aș ști că s-a pensionat recent, nu i-aș da mai mult de 40 de ani, deși trebuie să aibă peste 50. Mi-a spus că se simte ca la 30 de ani, dar a împlinit 60. Am rămas tablou! Apoi m-a lăudat ea, pe mine și familia mea, cât de buni am fi și cât de mult îi place cum scriu. Așa că m-am mai liniștit. Nu avea de gând să divorțeze. Mi-a spus că Asociația pe care a înființat-o, o conduce și este copilul ei de suflet, dorește să facă un site pe care m-ar ruga să-l conduc eu, ea furnizându-mi materialul brut, adică subiectele. Și mi-a venit inima la loc cu totul, simțindu-mă oarecum capabil să răspund acestei solicitări. N-am omis a-i spune, desigur, despre felul meu de-a iubi animalele, dar m-a încurajat asigurându-mă că această activitate mă va transforma într-un înfocat iubitor de câini. N-am vrut s-o descurajez, deși aș fi avut ceva argumente. Pentru a deveni credincios am făcut atât un pelerinaj pe la aproape toate bisericile celebre ale Italiei, cât și am cutreierat Țara Sfântă urmând drumul pe care l-a făcut Domnul Iisus până în Egipt. Și tot degeaba.

Așa că, vă rog să nu aveți așteptări exagerate de la mine. Am fost cinstit cu dv. și măcar nu am încercat să vă îmbrobodesc erijându-mă în cel mai mare iubitor de animale de pe mapamond, fiindcă dintre toate animalele, cel mai mult îmi plac oamenii, și cu deosebire, femeile. Că de plăcut, mai pot să-mi placă... Nu?

II

Îmi aduc aminte de câțiva prieteni dintre colegii de liceu și de bancă: Mitruț Vârtic (care a plecat prea devreme dintre noi, pe când lucra ca reporter la Radio Cluj și are marele merit de-a o fi descoperit și lansat pe una dintre cele mai iubite cântărețe de pe plaiurile năsăudene, regretata Valeria Peter Predescu); Jiga Tatai (al cărui tată era fotograf profesionist și m-a ajutat să pătrund în tainele acestei frumoase meserii, chiar dacă doar la nivel de amator), Nelu Bogos (dintr-un interes colegial cam meschin, fiindcă era foarte bun la matematică, iar eu eram ...botă, lăsându-mă să mai copiez de la el, sau chiar șoptindu-mi), precum și Dinu Urâte, la care am stat un an în gazdă.

Cred că în liceu n-aș putea spune că am avut prieteni cu adevărat, chiar dacă pe atunci așa voi fi crezut. Erau, mai degrabă, doar simple relații colegiale, obișnuite ca la acea vârstă să fie mai încărcate de sentimentalism și naivitate. Cel puțin în ceea ce mă privește și cred că nu mă înșel.

Cu unii dintre foștii colegi de liceu m-am împrietenit mult mai târziu, la bătrânețe, când i-am descoperit cu adevărat: Firoana Cicoș, Puiu Nistor, Anuca Miron, Țuțu Chirleşan.

De îndrăgostit eram tot timpul de Dana Miron, împreună cu majoritatea colegilor din clasă - și nu numai - inclusiv profesorul nostru de matematică. Dar aveam și o "drăguță", la celălalt liceu din Năsăud, pe

Liviuca, cu care am dansat de câteva ori la întrunirile tovrășești și cam atât. Nu cred că am fost în stare să merg mai departe, deși, de visat, visam ca tot omul...de liceu.

Și, până la urmă, foarte târziu, m-am împrietenit și cu mine însumi, dacă m-am împrietenit cu adevărat. Încă nu știu sigur, urmează să aflu.

Dintre profesorii pe care i-am avut în liceu, personalitatea cu adevărat remarcabilă era cea a domnului profesor de limba și literatură română, Octavian Ruleanu, care se afla la apogeul prestigioasei sale cariere didactice și publicistice.

III

Dar o prietenie adevărată am avut în timpul facultății cu Dorel Daneș și Lulu Vasil, formam un fel de trio, aproape nedespărțit. Cred că ne potriveam, fiindcă ne completam și eram pe-o minte, adică niște naivi entuziaști și sinceri, dornici de-a deveni: Dorel un pictor celebru, Lulu un atlet de performanță, iar eu un regizor de film sau măcar ceva pe aproape (scenarist, cameraman sau critic cinematografic).

Lulu (de la Leontin) cred că era cel mai normal dintre noi. Era un băiat drăguț, cu o constituție athletică și de aceea mai puțin complexat, deși nici el nu se putea lăuda cu nu știu ce succes la fete. Era prea timid. A fost și a rămas un optimist robust, dar moderat, care-și trăgea seva din sport, se pare. Simțea și el nevoia de prietenie, deși era mai rezervat decât noi, poate mai realist. Nu abuza de efuziuni sentimentale, precum o făceam noi.

După terminarea facultății am continuat prietenia cu Dorel și "ne-am repartizat" împreună în același oraș și la aceeași școală și tot din prietenie. Lulu s-a tras spre acasă, la Baia Mare, nu departe de noi. Cu el am ținut mai rar legătura. S-a căsătorit, are două fete și e un om serios la casa lui.

Despre prietenia cu Dorel aș putea spune multe și măcar pe câteva am să vi le și spun. Dorel a fost primul meu prieten adevărat. Am mai scris despre el,

dar poate prea puțin despre prietenia noastră. Îmi era superior în toate privințele, sau în aproape toate. Era cu vreo 12 cm mai înalt decât mine. S-ar putea să ziceți, că ce contează câțiva centimetri. Poate, dacă eu aș fi avut măcar un metru și șaptezeci, dar la cei abia un metru și șaizeci ai mei, vai ce mult au contat la vremea aceea (precum și aproape toată viața)! Desigur era și el complexat, inclusiv pe seama înălțimii, mai ales că idolii săi erau actorii din westernurile americane, care aproape toți aveau staturi considerabile, spre 1,90 m. Iar, la vremea când ne-am împrietenit, nu mai aveam nici o șansă să mai creștem, nici măcar în ochii noștri.

Era cu câteva luni mai bătrân decât mine. E adevărat că asta nu a contat, iar dacă era mai matur, maturitatea sa era cel mult livrescă, eu beneficiind de o experiență de viață directă, mai variată și mai aspră.

Dorel provenea dintr-o familie de funcționari de la oraș (Huedin), iar eu eram un băiat de la țară dintr-o familie mai răsărită de comercianți. Amândoi ne divinizam mamele.

Frumoși n-am fost nici unul dintre noi și nici nu-mi pare să ne fi crezut. Dar în relația cu sexul frumos aveam o situație oarecum paradoxală: el avea succes la fetele mai deosebite, dar totul se reducea la o iubire spirituală, adică nefinalizată. Înțelegeți ce vreau să spun. Iar eu aveam succes la fete mai pământene, însă cu beneficii mai puțin platonice. Paradoxul consta

în faptul că ne-am fi dorit să fie invers. Adică niciunul dintre noi nu era mulțumit de realizările sale amoroase și chiar ne invidiam reciproc, dar fără să o recunoaștem, desigur.

Dar principalul său avantaj și marele meu handicap era cultura. Dorel era un ins care citise enorm, chiar până la intrarea la facultate. Pot spune că era dependent de lectură. Citise haotic, de toate, dar, odată cu profilarea preferințelor de orientare în carieră, a început să-și canalizeze lectura spre arte plastice și literatura bună, atât cea clasică, cât și cea de actualitate. Eu citisem în liceu doar lecturile obligatorii și eventual ceva literatură polițistă. Așa că marele meu beneficiu pe care l-am avut din prietenia cu Dorel a fost că am prins gustul cititului și mi l-am canalizat spre literatura importantă. Nu voiam să mă las mai prejos. Prilej cu care mi-am făcut și o frumoasă bibliotecă cu cărțile cumpărate de la anticariat. Era magazinul pe care-l fragmentam cel mai des cu regularitate. Și tot datorită prieteniei cu Dorel și a spiritului de competiție ce se înfiripase între noi.

Mai frecventam și alte localuri. Mai ales o cofetărie preferată de pe Corzo, care se numea Primăvara (nu-mi mai amintesc care-i era porecla studentească). Beam cafele, dar nu în exces, însă pasiunea noastră comună era romul, romul superior, așa-i zicea pe atunci, deși era băutura săracului, adică

cel mai ieftin, dar și cel mai bun, ni se părea nouă. Și la capitolul ăsta Dorel îmi era superior, adică ținea mai bine la băutură. Am făcut mai multe beții normale, dar și câteva de pomină. Îmi amintesc de una din anul III sau IV, când trebuia să dăm un examen la socialism științific sau economie politică, iar profesorul ne-a așteptat, până au venit niște colegi să ne caute, să ne recupereze și să ne aducă la examen. Desigur l-am luat amândoi, fiindcă la aceste materii era preferabil să nu fi treaz, pentru a nu-ți fi greață de cele pe care urma să le spui!

Cel mai drag mie și cel mai bun profesor pe care l-am avut în facultate, inclusiv din punct de vedere profesional, a fost domnul Ion Radu. Era un psiholog înăscut și nu doar un profesor de psihologie. A fost singurul pe vremea aceea, care a îndrăznit să ne spună că există și trei psihologi importanți burgheji, desigur, care se numeau: Freud, Adler și Jung.

Pe atunci era doar lector universitar, dar a avut o viață și o carieră strălucită, urcând pe treptele ierarhiei universitare până la rangul de profesor și de șef al catedrei de psihologie al UBB din Cluj-Napoca și asta deși, încă din tinerețe, era bolnav de inimă, dar un cardiac care a dat dovadă de o desăvârșită complianță comportamentală, s-a îngrijit conștiincios, împăcându-se cu boala și astfel trăind până la o vârstă venerabilă.

Îmi aduc aminte de o întâmplare hazlie cu domnul profesor. Eram la peste zece ani de la terminarea facultății și în orașul nostru urma să vină ca președinte al unei comisii pentru obținerea gradului didactic întâi, de către un profesor de liceu, domnul profesor universitar Ion Radu. Nu mai fusese în orașul nostru și nici nu-l cunoștea nimeni. S-a apelat la mine și nu am putut să refuz, deși aveam mari temeri că dânsul n-o să mă recunoască și astfel mă voi face de răs în fața colegilor din „comitetul de primire”.

Așa că la gară, pe peron, aveam mari emoții. Desigur, l-am recunoscut cum a coborât din tren și m-am îndreptat spre dumnealui și văzându-mă, a exclamat:

- Iată-l pe Titus Doboș din Ilva Mare!

Iar eu am rămas ca la dentist, uluit și cu gura căscată. Să-mi cunoască până și comuna natală. De unde, până unde?! Eram, desigur, extrem de curios să aflu. Așa că la masa festivă, cu care s-a încheiat inspecția, l-am întrebat de unde îmi cunoaște până și locul de baștină. Și mi-a povestit o întâmplare pe care eu o uitasem cu totul.

Dumnealui mergea de câteva ori pe an la o stațiune balneară renumită pentru bolile de inimă, Vatra Dornei, aflată la 50 de km. de comuna mea. Într-o toamnă, venind de acolo spre Cluj, la un moment dat, acceleratul se oprește în câmp, aparent, fără nici o justificare, în dreptul unui lan de porumb.

Curios din fire, domnul profesor se uită pe geam și nu-i vine a crede, în tren se urcă agale un student de-al său. Iar când am trecut prin dreptul compartimentului în care călătorea, m-a luat la întrebări și am fost nevoit să-mi recunosc vina. Fiindcă în comuna noastră nu oprea acceleratul, dar aveam relații apropiate cu tinerii noștri impiegați, vorbeam cu ei când și unde mecanicul să oprească acceleratul, în schimbul a 10 lei. Așa că ne luau de acasă. Țsta era motivul pentru care am devenit atât de cunoscut domnului profesor. Apoi au mai apărut și altele. Iar unul dintre ele merită, poate, a fi spus.

Ambițios fiind, încă din anul III doream să-mi pregătesc lucrarea de diplomă. Pentru coordonare am apelat la domnul profesor Radu, pe care-l prețuiam cel mai mult. Acesta mi-a spus cu sinceritate că ar face-o cu plăcere, dar putem avea amândoi probleme: eu să nu-mi iau examenul de stat, iar el să fie muștrat de către șefi, fiindcă a acceptat. Aceasta cu atât mai mult, cu cât tema lucrării pe care mi-am ales-o făcea parte din specialitatea doamnei Mariana Roșca, soția șefului de catedră, iar noi fiind prima promoție de absolvenți în această specialitate, era oarecare concurență între profesori, pentru a coordona cât mai multe lucrări de diplomă.

Așa că am apelat la doamna lector universitar Mariana Roșca, care, încântată, m-a sfătuit să vin lunar pentru a vedea cum am progresat. A fost

greșeala vieții mele studențești. În fiecare lună îmi înroșea lucrarea de corecții dintre cele mai neavenite, dacă nu chiar unele bizare, eu încercând s-o conving de adevărul celor scrise de mine. Și mi-a trebuit aproape un an, până am găsit soluția. Am început să merg la corectare recunoscând spășit că-mi dădusem seama câtă dreptate avusese, dar rescriam lucrarea la fel cum o scrisesem în urmă cu o lună. Și era foarte mulțumită că în sfârșit înțelesesem viziunea dumnezeii științifică, adică ce vrea ea de la mine. Așa am ținut-o până la absolvire, rescriind identic lucrarea, fără corecturile dânzei, acum, substanțial mai reduse. Astfel lucrarea de diplomă am terminat-o, de fapt în anul III și doar am dat-o la legat la sfârșitul anului V.

Cu domnul profesor Radu m-am mai întâlnit și chiar împrietenit, pe vremea când lucram la inspectoratele școlare la Satu Mare și apoi la Bistrița, eu în calitate de inspector de specialitate făcând parte din comisiile pentru acordarea gradului didactic I, pe care le conducea domnia sa, în calitate de președinte, numit de Ministerul Învățământului. Dar n-am îndrăznit să-i propun înscrierea mea la doctorat, deși mă ducea gândul, fiindcă pe vremea aceea doctoratul mai însemna, pe lângă o înaltă competență, pe care nu eram sigur că aș fi avut-o și un adevărat respect pentru prestigiul științific al celui care te accepta.

IV

„Dar cum poți deveni un optimist incurabil, dintr-un abonat al suicidului? Ar fi o altă poveste, pentru altădată (dată care, s-ar putea să fi sosit acum). Fiindcă tentative suicidare ideatice am avut și eu destule. Mi-a lipsit însă curajul sau lașitatea-curajoasă necesare unui asemenea demers definitiv.” scriam într-un eseu mai vechi despre fericire.

Intrând puțin în psihologie, în cazul meu este vorba de o structură a personalității de factură maniaco-depresivă, fără a friza neapărat patologicul - cred, mai degrabă că este vorba de o personalitate accentuată - datorată probabil unei imaturități emoțional-afective, cauzate de anumite frustrări infantile.

Dar despre sinuciderea adevărată, ca să nu zic despre necesitatea acesteia, am aflat cu adevărat tot de la Dorel. El era absolut convins că va uzita de aceasta, la momentul potrivit. Marile lui modele livrești de pictori și scriitori erau majoritatea niște sinucigași celebrii. Așa că nu i-a fost greu, ținând seama și de complexele sale, să hotărască ce va face până la urmă. Și culmea e că tocmai când și-a găsit echilibrul și determinarea de-a mai trăi, s-a stins din cauza unei boli necruțătoare!

Iar, cum la capitolul complexelor de inferioritate, nici eu nu stăteam mai bine, a început să mă

preocupe mai serios această idee. Și era cât pe ce să se materializeze cu adevărat cu prilejul „marii iubiri”, neîmpărtășite, desigur, la doar 23 de ani, câți aveam pe atunci. Dar se pare că încă nu eram pregătit să renunț la viață și nici nu mă gândisem cu adevărat cum aș putea-o face.

O chema Marga, era turcoaică din Constanța și avea un prieten de un metru și nouăzeci, iar eu cu vreo 30 de cm mai puțin. Așa că s-ar fi putut numi, prin derogare, „nepotrivire de caracter”. După câteva înfocate declarații de dragoste disperată, pe care i le-am făcut, miloasă fiind, mi-a propus să mergem undeva să ne sărutăm, fiindcă ea pune mare preț pe acest „amănunt”. Desigur, am refuzat-o categoric, socotind sub demnitate mea de-a accepta această umilință. De fapt, îmi era teamă s-o ating chiar și cu privirea.

Vă rog să-mi permiteți o scurtă paranteză ilustrativă. La un spital de nebuni directorul le prezintă studenților: urmează un bolnav ce era îndrăgostit de o fată care l-a refuzat, iar în salonul următor e bărbatul care a luat-o de nevastă.

Dar „la geamul ei, ce strălucea” la căminul 4, al studentelor de la Științele naturii și după mai bine de 40 de ani, când treceam prin Cluj, îmi făceam timp și curaj să urc în „Hașdeu”, pentru a-l mai privi cu dulce nostalgie.

Dar la vremea aceea mă prindeau zorile în „oficiul” de la căminul studentesc plângând și cântând, de fapt, mormăind cu jale refrenul unui cântec la modă pe atunci: „Une question de l’amore” sau cam așa ceva.

A fost pentru prima dată când lui Dorel i-am părut și eu o ființă cu adevărat umană și demnă, capabilă de-a avea sentimente adevărate. Însă numai despre demnitate nu cred că putea fi vorba. Cred că a fost doar o manifestare jalnic de umană.

Ideea sinuciderii mi-am refulat-o undeva în subconștient, încât nici în situațiile cele mai grele prin care am trecut, n-a mai ieșit la suprafață. Așa că, mai bine de 40 de ani, elipsa fondului meu maniaco-depresiv s-a aplatizat substanțial.

Este vorba de o organizare a personalității care a implicat un anumit echilibru realizat prin menținerea identității personale și prin optimizarea relațiilor interpersonale (de adaptare). Și asta datorită confortului familial, prietenilor și responsabilităților de tot felul, pe care le-am avut și poate, m-au ajutat hobby-urile mele, precum și câteva succese, în ale artei fotografice, de care m-am bucurat, satisfăcându-mi instinctul meu neostoit de mărire. Însă, asta nu înseamnă că nu am avut și destule puseuri depresive, dar pe care le-am depășit relativ ușor.

V

Tot din perioada studenției îmi amintesc cu drag și emoție de un unchi dinspre mamă, ceșu Nuțu, așa-i ziceam noi. Un om cu totul deosebit, prin generozitate, inteligență și putere de înțelegere. Locuia într-un apartament de cinci camere în care stăteau înghesuite „la comun” trei familii. După revoluție apartamentul a fost ocupat de un om al noii nomenclaturi, care, desigur a mutat cele trei familii și a ocupat întregul apartament cu familia sa. În capitalism nu se mai pune problema câți metri pătrați revin fiecărui membru al familiei. A venit democrația, ce mai!

Blocul era foarte aproape de centrul Clujului, pe strada Avram Iancu nr. 3 și fusese construit de americani, în anii 40. Insist asupra locuinței unchiului meu fiindcă, după anii 90, pe fațada blocului a apărut o placă comemorativă din care am aflat că la parterul blocului locuise marele nostru poet și filozof Lucian Blaga. Și foarte probabil să-l fi întâlnit, fără a-l recunoaște și fără să știu cine este. Nu învățasem nimic despre el, fiind încă interzis și cu greu scăpase de-a fi trimis la închisoare de către comuniști.

Ceșu Nuțu era căsătorit cu tușa Mili și nu aveau copii. Avea la vremea aceea peste 50 de ani și era un bărbat bine, contabil șef la Regionala Cluj a CFR-ului.

Avea, bănuiesc, o situație financiară bună, însă cu siguranță era excedată de marea lui generozitate cu

toate rudele și nu numai. Tușa Mili era o femeie încă frumoasă, în jurul vârstei de 40 și ceva de ani, laborantă chimistă; cu doar două viteze, pe loc și în marșarier. Iar ceșu Nuțu era un hiperactiv și un nerăbdător incurabil. Așa că vă dați seama cum se înțelegeau, deși se iubeau sincer.

Când mergeam eu la ei, spre seară de obicei, ceșu o grăbea pe tușa: „termină odată cina aia, nu vezi că Tuțu (ăsta eram eu) e mort de foame!” Și nu era departe de adevăr. Iar tușa dădea din cap afirmativ, dar și invocând o serie de scuze pentru care încă nu era cina gata. Tușa Mili era o gospodină desăvârșită, gătea cele mai bune mâncăruri, doar că trebuia să ai multă răbdare, o răbdare de fier. Toate le spăla în multe ape și le făcea cu nespus dichis, în timp ce-și savura cafeaua, în voluptatea sfântă a mai multor țigări.

Așa că ceșu Nuțu, care știa cum stau lucrurile, mă lua să mergem la „Continental”, pe vremea aceea, cel mai bun restaurant al Clujului, nu departe de locuința sa și unde era cunoscut, precum unul de-ai casei. Doar cu mine, pe timpul facultății, fusese de peste douăzeci de ori. La „Conti” beam câte un aperitiv, eu rom Jamaica (rom superior nu se găsea aici), iar ceșu, o vodcă poloneză. Urma câte un grătar și mai stam la taclale la o bere și-o cafea. Așa că ajungeam acasă pe la zece seara și cina tot nu era gata. Aveam vreme chiar să flămânzim un pic, până ne

chema tușa Mili la masă. Seara se încheia cu un pahar de vin bun, cu care mă servea bunul meu ceșu Nuțu. Ajungeam la cămin tocmai bine, înainte de ora 12, când se închidea poarta.

După facultate m-am întâlnit rar cu ceșu Nuțu, dar îmi amintesc cu nostalgie ultima noastră întâlnire. Era bolnav, săracul, avea leucemie, boală greu de diagnosticat pe timpurile ălea, așa că nu știa nici familia ce are și în speranța că aerul de la munte l-ar mai putea întrema, mica l-a invitat la Ilva Mare, comuna mea natală. Tocmai am sosit și eu cu soția acasă, iar cu ocazia asta s-au cunoscut și împrietenit. Îmi amintesc că la îndemnul soției, care mai urcase aproape de muntele Cornii, la Stânca Hăștii, am pornit într-o drumeție cu merindea pregătită de mica. A pornit și ceșu Nuțu cu mult entuziasm, dar n-am ajuns prea departe fiindcă el obosea destul de tare și ne-a rugat, la un moment dat, să ne întoarcem.

A fost ultima dată când l-am văzut și m-am bucurat de prezența bunului meu unchi. A murit nu peste mult timp, la 59 de ani, fără a-și putea împlini visul și marea lui dorință: să se pensioneze și să-și facă o mică fermă de păsări de curte, găini de rase diferite și alte ouătoare, în Dealul Cămărașului iubit, din comuna sa natală, Salva, unde bunicii mei aveau o proprietate paradisiacă.

VI

Tituc a fost primul meu contact mai serios cu Maramureșul. Aș mai fi vrut eu, pe vremea când eram student, în vacanțele de vară, să mai am un contact (chiar dacă nu atât de serios) cu oricare dintre fetele maramureșence, foarte drăguțe, de altfel (borșence le ziceam noi, fiindcă erau din Borșa, la nu mulți km peste dealuri de comuna noastră) și care veneau vara la noi la secerat pentru a mai câștiga un ban. Dormeau pe fân în podul șurii, iar noi le curtam cu asiduitate. Dar n-a fost să fie, ne duceau de nas, pe mine și pe fratele meu și plecau de la noi, după ce terminau holdele de secerat, la fel cum veniseră, adică, tot fete mari.

Tituc a fost prietenul meu de familie și de suflet, provenit dintr-o familie din satul Șurdești, din apropierea „leului din Șișești”, Vasile Lucaciu, și colonizată la Lucăceni, un sat de lângă orașul nostru.

Era nemaipomenit Tituc Mihuțiu. Prenumele îi vine de la Titus, dar, precum la noi acasă, și la ei nu ești om dacă nu beneficiezi de un diminutiv pe măsură. Așa că-i ziceam Tituc, precum cei din familie. Și n-am mai cunoscut un om cu mai mult umor decât al său. Era un umor neaoș, rustic, adică sănătos, de limbaj în primul rând, dar nu numai. Și de calitate. Povestirile sale despre personajele întâlnite în satul natal

maramureșean erau nemaipomenite. Era un mare povestitor Tituc: sfătos, savuros, fabulos,

În zadar aș încerca să vă povestesc eu vreo întâmplare pe care am auzit-o de la el, fiindcă n-ar avea nici un haz, dar cum le povestea el, erau magnifice. De fapt nu-mi găsesc superlativele potrivite, atât de grozav era Tituc. Eu eram de-a dreptul îndrăgostit de el și de poveștile sale cu cele mai pitorești personaje care ar putea să existe, dar cu siguranță, n-ar fi existat dacă n-ar fi fost povestite de Tituc. L-am îndemnat să scrie, însă nu știu de ce nu a făcut-o până la urmă. Poate era doar un „oralist”.

Am fost (că nu mai suntem) prieteni atât de buni, încât ei mi-au cununat fata mai mare, căruia Tituc i-a fost și diriginte în școala generală, iar noi i-am botezat copiii.

Despre Mișu Boldan n-aș putea să spun că mi-a fost și că-mi este prieten cu adevărat, deși mi-aș fi dorit-o. Poate și el. Cred că nu rezonăm pe aceeași lungime de undă. Adică viețuim în paradigme diferite, avem o altă scală de valori, chiar dacă nu neapărat contrare dar, cel mult, paralele și care nu se prea întâlnesc. L-am cunoscut prin intermediul lui Tituc. Ei erau prieteni. Tituc m-a rugat să-i dau ceva ore la mine la școala unde eram director, fiindcă îi lipseau din catedră, nefiind titular în oraș. De limba română (specialitatea sa) nu aveam, decât ceva ore de

logopedie. Desigur nu era familiarizat cu domeniul, dar fiind nevoit, a acceptat cu plăcere asigurându-mă că o să învețe pentru a face față. Iar eu, din lipsă de tact și din oarece grandomanie „defectologică” i-am spus că poate să învețe cât o vrea, fiindcă logoped tot n-o să iasă din el. Și cum era un tip extrem de ambițios și orgolios, s-a pus pe treabă: a urmat și facultatea de psihopedagogie specială, devenind unul din cei mai buni logopezi din țară, a scris 7 cărți și manuale de logopedie, limbaj și comunicare, extrem de apreciate de cadrele didactice și elevii care le folosesc; a devenit director la o școală profesională specială din Zalău (similară cu a noastră), iar, după revoluție, inspector școlar pentru învățământul special și apoi director la o unitate de învățământ pentru copii cu dizabilități. Adică un parcurs profesional într-un crescendo continuu, culminând, zic eu, cu scrierile de specialitate pe care le-a produs.

VII

După prietenia cu Dorel și plecarea acestuia la Satu-Mare, m-am împrietenit cu Tibi Godea, o personalitate interesantă și dublă, dacă nu cumva chiar multiplă, după cum am aflat ulterior, abia la câțiva ani după ce s-a stins. Cu mine și-a arătat fațeta cea mai frumoasă a personalității sale și nu mi-a părut a fi una de paradă. Cu aceasta m-am împrietenit și ea mi-a rămas în amintire. Și-mi pare nespus de rău că n-am putut fi aproape de el atunci când ar fi avut mai mare nevoie de prieteni. Eram departe, la Bistrița și n-am aflat decât după moartea lui, despre avatarurile tragice prin care a trecut.

Tibi era un tip subțirel, de statură medie, plăcut, chiar frumușel așa zice, dacă nu ar fi avut un pronunțat strabism, pentru care suferise probabil destul fără a se plânge, însă își depășise complexe de inferioritate odată cu vârsta.

Nu-mi aduc aminte când și cum l-am cunoscut. Atâta știu că am devenit foarte repede prieteni. De fapt Tibi avea foarte mulți prieteni, simțea nevoia de-a fi înconjurat de prieteni, chiar dacă unii erau mai mult sau mai puțin interesați și el știa asta. Pe lângă marea sa dorință de-a comunica, cred că Tibi considera suita de prieteni a fi o importantă realizare personală. Așa că în fiecare dimineață eram “convocați” într-un bar, la o masă mare și rotundă, unde ne beam cafeaua și ce

mai doream fiecare dintre noi. Mai veneau și alți cunoscuți, iar Tibi avea destui. Întreaga consumație o plătea Tibi. Era de la sine înțeles. Nimeni nu credea că ar putea fi altfel și nici că ar fi ceva anormal.

Tibi lucra la biroul de proiectare al primăriei, care era singurul autorizat pentru a întocmi proiecte pentru construcțiile civile de toate felurile. Câștiga foarte bine, dar era și deosebit de generos, pe lângă satisfacția pe care i-o da faptul că era considerat de către comeseni un adevărat nabab. Dar nu o făcea cu nici un fel de ostentație, totul intrând firesc în cadrul mai larg al prieteniei. Și asta datorită inteligenței sale native, peste care s-a suprapus cea obținută în relațiile sociale interumane.

Era și un pasionat jucător de bridge, participând la competiții și concursuri, precum și principalul organizator al mișcării bridge-stice careiene, al acestui frumos sport al minții și al colaborării subtile cu partenerul și echipa. Până când practicarea bridge-ului nu a fost interzisă la noi, a organizat în orașul nostru chiar concursuri internaționale de bridge, la care erau invitați și bridgemeni din țările vecine.

O dată cu interzicerea bridge-lui la noi în țară, de către Elena Ceaușescu, care astfel și-a pedepsit fiul, Valentin (pasionat și bun jucător de bridge), fiindcă nu se căsătorise cu cea pe care ea i-o alesese, noi careienii, profitând de pașaportul de “mic trafic”, am

participat la multe și frumoase concursuri din Ungaria.

Prietenia cu Tibi m-a ajutat să-l cunosc și să-mi devină prieten, omul de o aleasă noblețe sufletească și minunatul medic al Careiului, dr. Gicu Cicortaș. Familiile lor locuiau în aceeași curte. Așa că vizitându-i, împreună cu soția, pe Tibi și Natalia, l-am întâlnit și pe Gicu. Cum fetele noastre erau mici, de la prima întâlnire și-a arătat întreaga disponibilitate pentru a ne ajuta, dacă va fi nevoie. Și cum să nu fie nevoie de medic, când ai copii?!

Gicu era și a rămas un medic prin vocație, un profesionist desăvârșit și un om de o mare probitate morală. Era medic internist, dar am înțeles încă de atunci și, datorită lui - cu mult înainte de-a se introduce în sistemul nostru medical - cum trebuie să fie și ce trebuie să facă un adevărat medic de familie. Era la dispoziția familiei noastre și a multor alte familii prietene, complet dezinteresat, la orice oră din zi sau din noapte. Venea cu promptitudine la fiecare solicitare și ne ajuta cu maximă competență și autoritate medicală, deși făcea zilnic naveta la spitalul județean din Satu-Mare, unde, de altfel, după revoluție a și ajuns director. Nu primea nici un cadou de la nimeni, iar singura modalitate de-a mă revanșa oarecum, era de-a le face câteva fotografii de familie.

(La vremea aceea hobby-ul meu principal fiind fotografia).

Pe când era directorului spitalului, m-a ajutat să-l operez acolo (de colecist) pe tata, care avea peste 82 de ani. A avut grijă ca toate să decurgă în foarte bune condiții, l-a dat pe mâna celui mai bun chirurg și s-a interesat în permanență de bunul mers al operației și al convalescenței. Tatăl meu a povestit ani de-a rândul, până la moarte, adică încă 13 ani, cât de bine a fost el tratat la Satu-Mare chiar de directorul spitalului și a ținut neapărat să-l aduc într-o excursie până acasă, în comuna natală din județul Bistrița-Năsăud, pentru a se revanșa oarecum. Așa că l-am adus până la urmă (cu greu, fiind foarte ocupat); ai mei au tăiat un vițel, am făcut un chef în toată regula, ne-am cinstit cu țuică din prune bistrițene (tata avea cazan de țuică), noi bărbații ne-am cherchelit bine (eufemistic spus), dar ne-am simțit excelent cu toții. Inclusiv Gicu, cu soția, Viorica. Ce păcat că nu mai putem repeta aventura! Și nu fiindcă nu s-ar mai găsi țuică bistrițeană, iar acum vițelul s-ar putea tăia oficial și fără a fi nevoiți să le spunem copiilor că am tăiat capra, de teamă să nu ne deconspire și a putea ajunge chiar la închisoare. Atunci vă întreb de ce, fiindcă am bănuiala că știți? Zicea cineva că nu regretăm atât aventurile tinereții, ci mai ales faptul că nu le mai putem repeta.

Eram și sunt mândru de prietenia mea cu Gicu Cicortaș. El a rămas același tip harnic, hiperactiv și un familist convins, deși nu mai e, nici el, la fel de tânăr...

Pe Pavel Petruțiu l-am cunoscut tot prin intermediul lui Tibi Godea, cu care era prieten. Pavel era ofițer de miliție, dar fusese înainte ofițer de securitate. Fiindcă nu-i plăcuse ce trebuia să facă în această meserie, a făcut tot posibilul (inclusiv facultatea de drept, la fără frecvență) pentru a se transfera la miliție. Era un fiu autentic de țărani maramureșeni, din zona prolifică a Lăpușului, de unde am aflat mai târziu că se trage și idolul meu folcloric, Grigore Leșe.

Pavel provenea dintr-o familie de țărani maramureșeni, relativ săraci, iar în alte condiții sociale n-ar fi putut ajunge la acest statut, de ofițer de miliție. Așa că era recunoscător regimului comunist, care i-a facilitat realizarea unei cariere onorabile, deși își dădea desigur seama de aberațiile comunismului, ca și noi toți, de altfel, dar era mai simplu să dăm vina doar pe Ceaușescu, iar azi, chiar dacă sunt departe de-a fi un nostalgic, aproape înclin să cred că aveam oarece dreptate.

Provenind dintr-o familie de țărani, Pavel avea foarte mult bun simț, dar și complexul celor de la țară

iar, pentru a și-l depăși, căuta a se integra într-un anturaj de intelectuali, cum ne credeam noi a fi.

Era un băiat tare de treabă Pavel, prietenul nostru, al celor care făceam parte dintr-un cerc de prieteni de familie, care ne întâlneau aproape săptămânal la căsuța sa din vie, „la croșetat”. Vorba vine, fiindcă, de fapt, noi bărbații, jucam un fel de popice de masă și ne șprițuiam bine, iar „fetele”, soțiile noastre, mai ales bârfeau în timp ce croșetau câte ceva, adică făceau „lucru de mână”. Asta era pretextul oficial al întâlnirilor noastre plăcute tuturor. Adică un fel de „gioco di mano”, cum s-ar zice în limbi străine.

După ce ne șprițuiam, sau chiar ajungeam să ne abțigim ceva mai mult decât era cazul, mai spuneam câte ceva și împotriva regimului, mai ales eu, iar Pavel era obligat, prin natura profesiei sale, să raporteze asemenea „derapaje”. Așa că după un asemenea chef la care eu fusesem din cale-afară de pornit și spusesem o serie de nespuse despre „cel mai iubit conducător”, a doua zi Pavel m-a căutat și m-a atenționat că-mi fac rău nu doar mie, ci chiar și lui, spunând asemenea „inepții” în public, pe care el trebuia să le transmită mai departe. De atunci am încercat să mă controlez și mai ales să nu mă las dus pe aripile bahice ale țuicii de prune.

Într-o toamnă târzie, Pavel urma să participe la o partidă de vânătoare de fazani, într-o lizieră a unei

păduri dintr-o comună șvăbească din vecinătate și m-a invitat și pe mine, pe rol de chibiț, eu neavând în nici un fel de a face cu vânătoarea. Și am acceptat, mai mult din curiozitate, dar, poate și cu speranța de-a mă alege și eu cu vreun fazan. Așa că m-am îmbrăcat cu haine groase, iar în picioare mi-am luat niște bocanci călduroși și șosete de lână.

Am ajuns la liziera pădurii spre sfârșitul după amiezii. Încă prea devreme pentru a-și face apariția fazanii noștri. Era un teren destul de mlăștinos, acoperit cu o pojghiță de gheață cam subțire, pentru bocancii mei. Toți ceilalți erau încălțați cu cizme de cauciuc. Și, oricât călcam pe gheață de cu grijă, a început să-mi intre apă în bocanci. Și cum deja se făcuse destul de frig, simțeam răceala instalându-se în picioarele mele și pătrunzându-mi în tot corpul. Dar au venit fazanii la culcare în copaci și vânătoarea începuse. Am simțit că apa din bocanci începea să înghețe, cu toate eforturile mele de-a face tot felul de mișcări pentru a mă încălzi. Așa că i-am rugat pe companioni să mergem undeva să mă încălzesc. Dar vânătoarea era în toi.

Când eram înghețat bocnă și nu-mi mai puteam mișca degetele de la picioare în bocanci, s-au îndurat de mine, de fapt vânaseră destui fazani și am plecat spre centrul comunei, iar eu le-am spus că dacă nu beau măcar 200 de rom, voi îngheța. Am oprit la bufetul din sat. Acolo, când am intrat, un sătean pe

care Pavel îl scăpase de câțiva ani buni de pușcărie, ce urma a-i face din cauza legăturilor pe care le avuse cu ceva neamuri din Germania, a venit la el, recunoscător și insistând să fim invitații lui, întrebându-ne ce bem. M-am prezentat primul cerând un pahar mare de rom, pe care l-am dus de urgență la gură, dându-l pe gât dintr-o înghițitură. Dar tot nu simțeam vreo îmbunătățire, așa că am mai cerut unul și abia atunci am simțit că-mi pot mișca degetele în bocanci. Iar săteanul l-a invitat pe tovarășul căpitan și pe prietenii acestuia la el acasă, pentru a gusta ceva după băutura.

Fiindcă se făcuse deja târziu, gazda noastră, pentru a nu-și deranja familia - am crezut eu - ne-a dus în beci. Nu mai intrasem până atunci într-o gospodărie șvăbească și cu atât mai puțin într-o pivniță. Erau două încăperi boltite maiestos: una cu butoaie de vin de mai multe dimensiuni și frumos aliniate, iar alta, în care se cobora din antreul casei, plină cu tot felul de bunătăți atârinate din tavan: șunci de porc afumate, cârnați afumați și uscați, slănină grasă care ți se topea în gură, o tobă uriașă și câte alte „porcării” nu se găseau acolo, în pivnița șvăbească. Abia atunci am înțeles de ce gazda noastră ne invitase acolo. Doar pâinea a adus-o din casă, o pâine uriașă cu o coajă groasă și rumenă, care o făcea să rămână mai mult timp moale și pufoasă, fără să aibă nevoie de conservanți.

Și gazda noastră ne-a servit cu de toate, fiecăruia ce-i dorea inima. Dar înainte de a ne apuca de treabă, eu am simțit nevoia să-mi dau jos bocancii, fiindcă mă cuprinse iar frigul. Ciorapii au trebuit storși de apă și puși la uscat, iar până atunci tovarășii mei de vânătoare și-au scos batistele și mi le-au dat să le înfășor pe post de obiele.

Apoi ne-am apucat de mâncat și de băut. Vânătorii mei, după bunătățile îngurgitate, s-au apucat să guste din toate butoaiile cu vin, pentru aș alege pe care-l preferă. Și avea gospodarul vinuri bune și naturale din via proprie. Iar eu, țuicar pe atunci, a trebuit să mă chinuiesc cu o sticlă de pălincă făcută din cojile de struguri, rămase la vinificarea acestuia. Alta nu era, eu fiind obișnuit cu țuică de Maramureș, Bistrița sau de Oaș. Dar m-am „chinuit” destul de bine, până aproape la ziuă, deși îi tot rugam să mergem acasă fiindcă eu, relativ tânăr însurat, nu lipsisem o noapte întreagă de lângă soție. Dar ei aveau poftă de chef și de povești vânătoarești, iar la insistențele mele, mi-au spus ca să nu-mi fac griji, fiindcă o s-o convingă ei pe soția mea, să nu se supere.

Așa că cei mai mulți fazani i-am primit eu și aceștia au avut într-adevăr o mare putere de convingere.

Prieteni buni am mai avut printre colegii din școală: pe George Pătruț, Maria Mărneanu, Sandu Feier, Lovasz Andras, Ionică Filip, Nelu Fogaș, precum și dintre colegii în ale fotografiei: Ioan (Picu) Șerban (psihologul de excepție al liceului pedagogic), Vasile Venig, Almasi Laszo, Irimie Sitar-Tăut, Parai Vasile, Popp Iozef. Dar și pe Marta și Mircea Nadoș, care a fost și mai este cel mai bun jucător de bridge din Carei și nu numai.

VIII

În perioada de după revoluție, când am lucrat la Inspectoratul Școlar Satu Mare, unde m-am simțit foarte bine, pot spune că toți mi-au fost colegi buni, iar inspectorul general, Dan Maiorescu, un foarte apreciat profesor de matematică al județului, era un tip deschis și sincer, un șef eficient, deși nu le lua chiar pe toate în serios. El m-a ajutat să ajung acolo, scoțându-mă din atmosfera „revoluționarilor” ostili, care se formase la școala din Carei, unde lucrasem înainte de 90. Tot el m-a ajutat să refuz conducerea Inspectoratului Județean pentru Handicapați, convingându-mă că are nevoie de mine. Iar, când l-am rugat dacă poate să-mi repartizeze și mie o locuință, pentru a nu mai fi obligat să fac naveta și fiindcă urma să mi se căsătorească fata, iar apartamentul nostru din Carei l-aș fi lăsat tinerilor căsătoriți, altă soluție neavând la dispoziție, mi-a spus cinstit că doi colegi aveau prioritate față de mine, dar a cerut trei locuințe și dacă le va primi, a treia mi-o va repartiza mie. Dar, n-a fost să fie, a primit doar două. M-a onorat, împreună cu alți colegi, participând la nunta fetei mele.

La Satu Mare, mi-a rămas în continuare prieten de suflet dragul de Aurel Nicoară, care era un băiat bun de uns pe pâine și sunt convins că așa a rămas. N-avea cum să se schimbe. L-am cunoscut înainte de

revoluție, pe vremea când era inspector cu instruirea practică și răspundea de orașul Carei, iar eu eram director la Școala Profesională nr 10, deci îi eram subaltern. Ne-am împrietenit foarte repede, fiindcă era un tip deschis pentru prietenie și ajutor. Nu simțeau câtuși de puțin distanța unui șef, dimpotrivă, parcă. Era și a rămas un timid și un veșnic recunoscător (îndatorat), chiar dacă nu avea de ce să fie. A fost și a rămas un om de mare omenie și un profesionist desăvârșit. Inginer mecanic de profesie, inspecta și mai ales îndruma și ajuta pe toate cadrele de cultură tehnică din școlile județului (profesori-ingineri și maiștri instructori) cu multă competență și bunăvoință.

Era foarte mulțumit de ce realizăm în materie de instruire practică și producție în școala noastră, mai ales că elevii noștri erau deficienți. Și nu înceta să ne laude și să ne dea exemplu peste tot pe unde mergea, precum și în plenul ședințelor periodice organizate de Inspectoratul Școlar cu directorii tuturor școlilor din județ. Se simțea bine în școala noastră și nouă ne făceau plăcere vizitele sale, cu ori ce prilej. Ne-am împrietenit așa de tare, încât i-am făcut și o vizită acasă într-o comună de lângă Satu Mare, la frumoasa sa familie. Soția, învățătoare, avea o deficiență de vedere foarte gravă, era aproape oarbă, iar Aurel o iubea și o îngrijea cu mult devotament. Mândria lui erau cei trei feciori pe care îi avea atunci.

(Doar pe un singur coleg și prieten l-am auzit vorbind cu atâta dragoste, căldură și mândrie despre copiii săi, pe Octavian Lazăr, care îi avea pe Vlăduț și Smărăndița. Din păcate nici Tavi nu mai e printre noi. Cei buni pleacă, doar noi rămânem...)

Îmi aduc aminte doar cum îl chema pe cel mai mic și mai reușit dintre ei, Laurențiu. Am fost acasă la Aurel tocmai pentru a-l vedea pe Laurențiu, care era grav bolnav, având o tumoare craniană. Am fost profund impresionat, mai ales că Laurențiu, când m-a cunoscut, l-a întrebat pe Aurel: „Nu-i așa, tati că mi-am mai făcut un prieten?!” Deborda de optimism! Și era atâta căldură și bucurie în glasul său bolnăvior, de ar fi topit și o inimă de gheață... Și cu greu mi-am stăpânit lacrimile și doar din rațiuni pur... pedagogice.

Și nu știam cum l-aș putea ajuta cumva să trăiască pe Laurențiu lui Aurel. Și am apelat la un alt bun prieten, Lovasz Andras, medicul școlii noastre, iar acesta a intervenit la un coleg, medic pediatru la Spitalul din Satu-Mare pentru a-l ajuta. Și aici apare unul dintre marile mele întristări și regrete, deși au trecut de-atunci mai bine de 30 de ani. Nu după mult timp de la moartea lui Laurențiu, întâlnindu-mă cu Aurel, desigur copleșit de durere, acesta mi-a spus: „Știi de ce-mi pare cel mai rău? Înainte de-a muri, eram cu Laurențiu în spital și a făcut febră foarte mare, peste 41 de grade și m-am dus la medic să vină să-l vadă și să-i facă ceva. Era la televizor și urmărea

un meci și mi-a spus că n-are ce să-i facă. M-am mai dus o dată și tot nu a vrut să renunțe la meciul de fotbal...”

De asemenea am beneficiat întruna de prietenia și sprijinul cumnatei mele, Coca Găzdac, cea mai puternică femeie pe care am cunoscut-o vreodată.

L-am apreciat și m-am împrietenit cu cel mai mare cunoscător și pasionat de pedagogie din tot județul, inspectorul pentru învățământul primar, învățătorul Mișu Moș. Și cred că era cu reciprocitate. Dar, cum au venit vremurile când cei mai buni trebuiau să plece, pentru a face loc politrucilor de partid (acum erau mai multe partide), a fost nevoit și el să iasă la pensie înainte de vârsta până la care ar fi avut dreptul să profeseze. Și era cu adevărat un profesionist.

IX

Neputând obține locuință în Satu Mare, am încercat o soluție pe care o visasem eu de mulți ani de zile și pe care n-am putut s-o pun în practică din varii motive, mai ales familiale, aceea de-a mă muta în județul meu de baștină, Bistrița-Năsăud. Așa că i-am scris o scrisoare, domnului inspector general, pe care nu-l cunoșteam personal, dar despre care aflasem că provine tot de pe Valea Ilvelor, dintr-o comună apropiată de comuna mea natală. I-am expus situația în care sunt și dorința de-a mă reîntoarce în județ și de a realiza o asociație culturală a Văii Ilvelor, asemănătoare uneia existente în județ, pe Valea Bârgăului. Desigur, pe lângă un transfer pe un post didactic, am condiționat venirea mea de posibilitatea obținerii unei locuințe.

Domnul inspector general mi-a răspuns cu sollicitudine, spunându-mi că ar avea nevoie de mine la inspectorat, dar că în municipiul Bistrița nu are posibilitatea de a-mi obține locuință. Apoi am mai vorbit la telefon, spunându-mi că singura posibilitate de-a mă ajuta cu repartizarea unei locuințe, ar fi la Năsăud, unde știam și eu că rămăseseră apartamente goale și neterminat, dinainte de revoluție. Așa că am acceptat și această variantă, care presupunea transferul meu la o școală din orașul Năsăud.

Între timp am reușit să-mi cumpăr locuință în Bistrița și am fost transferat la Inspectoratul Școlar al Județului Bistrița-Năsăud pe postul de inspector școlar cu munca educativă și cu învățământul special. Dar, aici nu am fost primit prea bine, fiind considerat omul „generalului” și adus cine știe de unde, chiar dacă unii dintre colegii inspectori îmi fuseseră și colegi de liceu.

La început n-am realizat ostilitatea față de mine, nefiind manifestă, dar, între timp eram „lucrat pe la spate”, mai ales de 2-3 dintre inspectori, care erau niște personaje de-a dreptul toxice (după părerea mea), dar față de care șeful a dezvoltat un complex intelectual de inferioritate absolut nejustificat, personaje care se manifestau printr-o spoială de cultură, grefată pe o structură grandomană extrem de agresivă. Și, din păcate domnul inspector general s-a lăsat influențat de aceștia, în ceea ce mă privește, încât toate eforturile mele de a-mi face conștiincios datoria erau răstălmăcite și considerate a fi de rea credință sau neajunsuri de competență și moralitate.

În aceste condiții, stresante, nici vorbă nu a mai fost de-a realiza ce am promis și mi-aș fi dorit: o Asociație culturală a Văii Ilvelor. Dimpotrivă, această atmosferă mi-a declanșat un diabet în urma căruia medicul specialist mi-a recomandat imperativ să-mi schimb locul de muncă. Așa că mi-am dat demisia din funcția de inspector (după nici trei ani școlari), iar

domnul inspector general m-a înțeles, promițându-mi că mi-o acceptă cu condiția de a-mi găsi un înlocuitor. Și l-am găsit în persoana unei colege și prietene, mai conștiincioase și mai bune profesioniste decât mine, pe care am convins-o să preia postul.

Și înclin să cred că domnul inspector general a început să conștientizeze cu adevărat unele dintre nedreptățile care mi s-au făcut, fiindcă, deși eram titular la Năsăud, mi-a oferit, prin transfer, un post de metodist la Casa Corpului Didactic din Bistrița, mai potrivit stării mele de sănătate. De asemenea, demisia mea din funcția de inspector a fost organizată cu prilejul unei vizite în județ a Ministrului Învățământului, (pe atunci era domnul Liviu Maior), care mi-a înmănat o diplomă pentru contribuția pe care mi-am adus-o la dezvoltarea învățământului bistrițean.

Îi sunt recunoscător domnului inspector general Leonida (Duțu) Ștefănescu pentru oportunitatea oferită de a-mi îndeplini visul, acela de-a mă reîntoarce pe plaiurile natale, deși aici am avut viața cea mai grea și cele mai mari neazuri (diabet, infarct și culminând cu decesul soției).

Cu Duțu Ștefănescu și cu familia acestuia m-am împrietenit mai târziu, când el nu mai era inspector general, eram vecini, iar soțiile noastre au devenit bune prietene. În spatele bonomiei sale se ascunde de fapt un cap de familie și un gospodar harnic, de aleasă omenie.

Avea și are o familie frumoasă, o fată, minunată, Codruța (nume deosebit și parcă predestinat, fiind căsătorită cu un inginer silvic) și un băiat athletic, care a pășit pe urmele tatălui său, urmând facultatea de Educație fizică și sport, dar depășindu-l și ajungând lector universitar.

Însă cel mai mult îmi place la Duțu, nevastă-sa. De altfel cred că e cu deplină reciprocitate. Și lui i-a fost dragă Pușa, iar tot el a fost cel care m-a îndemnat să scriu această carte (cu prilejul lansării celei de a doua cărți a mele), în speranța că voi scrie mai mult despre ea, dar n-am putut, deși știu c-am să-l dezamăgesc. Între noi a fost o stare de intimitate de care nu mă pot atinge, de parcă aș profana-o.

Dacă Duțu e un domn ajuns un adevărat cap al unei frumoase familii și un gospodar de țară, Lenuța Ștefănescu e o fată de la țară ajunsă o adevărată doamnă. După pensionare s-au mutat pe Valea Bârgăului în fosta casă părintească a Lenuței. Îi admir și fiindcă și-au ținut și-și țin întreaga familie aproape. Deși copiii și nepoții locuiesc în Bistrița, la toate sărbătorile și aniversările importante, cu toții sunt la părinți, adică la Susenii Bârgăului. E mare lucru și foarte important. Asta cred eu că înseamnă să fii un adevărat cap de familie și cunosc din ce în ce mai puțini din aceștia. Și nici eu nu mă pot lăuda că aș fi.

Profesorul-pictor Aurel Marian era directorul unei școli generale, apropiate de locuința mea și unde mi-am dat nepoțica, începând chiar din clasa întâi. Ne-am împrietenit din prima, el fiind o personalitate care exprima multă bunătate, sollicitudine, echilibru și franchețe. Era un tip inimos Aurel, ce mai!

Mi-a făcut mare plăcere și bine prietenia cu el, cu atât mai mult cu cât, trăiam și lucram în acea perioadă într-un mediu profund ostil, dar mă puteam întâlni cu el ori de câte ori voiam și mai ales când aveam nevoie de sfaturile și echilibrul lui sufletesc contaminant. Adesea stăteam în biroul lui la un pahar de vorbă, sau mergeam la un bar din apropierea școlii, fără să am senzația că o face doar fiindcă-i eram inspector. Ne simțeam bine împreună, deoarece pur și simplu eram buni prieteni și aveam teme comune de discuție, profesionale sau despre artă (eu la vremea aceea mai eram oarecum preocupat de arta fotografică), fără a simți nevoia să bârfim despre nimeni și despre nimic.

Aurel era, sub aparența calmului și bonomiei sale, pe care le inspira tuturor, un neastâmpărat, un tip cu o personalitate multilaterală și foarte activă. Era foarte harnic și avea timp pentru toate, deoarece pe toate le făcea cu cumpătare și echilibru.

Toate aceste trăsături ale personalității l-au ajutat să conducă mulți ani (până la vârsta

pensionării) o școală grea, cu un colectiv didactic suficient de eterogen.

Iar, pe lângă profesiunea sa de profesor era și un pictor talentat (membru al UAP), avea un atelier, împreună cu alți plasticieni din Bistrița, care era de-a dreptul fantastic, ticsit de vopsele, șevalete și de pânzele și uleiurile sale minunate. Am și eu acasă două dintre ele, pe care mi le-a oferit cu generozitate.

Dar hobby-ul lui adevărat era cel de constructor în lemn: de rame pentru picturilor lui și ale prietenilor, de mobilier de tot felul, de case și de câte altele. Încă nu știu ceva ce n-ar fi putut face Aurel în acest domeniu. Și le-a făcut pe toate doar dintr-o pasiune mistuitoare, cu multă dragoste și determinare. Era pasionat de pescuit și natură, un abonat al Deltei Dunării, în vacanțele de vară. Așa că nu e de mirare că el a descoperit printre primii, acum mai bine de 30 de ani, raiul din jurul Lacului de acumulare Colibița, astăzi cea mai faimoasă stațiune turistică din județ și din ce în ce mai cunoscută în țară, drept „marea de la munte”.

Acolo și-a cumpărat o căsuță țărănească, cu un teren destul de mare, situat chiar deasupra lacului, încât la umplerea la cota estimată, să aibă un mic debarcader. Și-a cumpărat și o barcă. Dar după revoluție lacul n-a mai fost umplut la cota preconizată, așa că mai are de mers până la oglinda apei vreo 75 de metri. Toate vacanțele mari și le-a petrecut acolo,

transformându-și singur vechea căsuță într-o cabană de vară confortabilă. Acum, după pensionare, acolo-și petrece mai bine de jumătate din an, din primăvară devreme, până toamna târziu.

Acolo ne-a dus Aurel de mai multe ori, la sfârșit de săptămână, pe mine cu soția și nepoțica, la „reședința sa de vară” de la Colibița. Este o zonă cu adevărat mirifică, și ne-am simțit întotdeauna minunat la ei. Soția, Maria era o gospodină desăvârșită, iar pe parcursul întregii veri, pe lângă treburile casei, prepara pentru iarnă tot felul de bunătăți din cele pe care le oferă\ pădurea generoasă care-i înconjoară (dulceață și gemuri din toate fructele de pădure, siropuri de tot felul, inclusiv din cel tămăduitor, din conuri de brad, afinată, ciuperci murate și câte alte bunătăți nu știau ei să facă).

Am făcut împreună plimbări prin pădure, la cules de ciuperci, iar ghebele murate, aveau o savoare nemaîntâlnită. Eu cu Aurel mergeam adesea la pescuit pe marginea lacului, cu nadă pentru pești dar și cu nada noastră, o sticlură de țuică bistrițeană, și chiar dacă nu prindeam mare lucru, distracția era întotdeauna asigurată, dar Aurel era un pescar pasionat și foarte priceput, încât niciodată nu-mi amintesc să fi venit cu plasa goală.

Acolo erau și cei doi băieți ai lor, Oviduț și Reluțu, așa că Alexandra, nepoțica noastră se simțea minunat, jucându-se cu ei. Au fost cele mai plăcute

minivacanțe ale familiei mele petrecute în perioada bistrițeană.

Acum doi ani am fost să-l văd pe Aurel la Colobița, fiindcă-mi era dor nu doar de el, ci și de locurile acelea minunate. Aproape nu i-am mai cunoscut cabana. De când a ieșit la pensie și i s-a mărit familia, (băieții i-au călcat pe urme, devenind artiști plastici, s-au însurat, făcându-și părinții bunici), Aurel și-a transformat cabana într-o adevărată vilă cu mai multe camere, să ajungă pentru întreaga familie, fiindcă și băieților le place acolo, unde și-au petrecut vacanțele copilăriei. Și totul a făcut aproape singur, inclusiv mobila rustică din lemn de brad și tapetul pereților, de asemenea.

Aurel a rămas la fel de harnic și priceput la toate, precum și la fel de prietenos.

Unul dintre cei mai deosebiți oameni care mi-au devenit prieteni în perioada mea bistrițeană a fost profesorul Andrei Hegedus, director al Școlii Profesionale „Sf. Maria” din Bistrița, școală similară cu cea la care am lucrat eu la Carei, doar că aceasta era de fete, iar a noastră de băieți. Înainte de revoluție, fusese aproape 30 de ani inspector școlar la specialitatea fizică, iar după 89, a fost printre puținii confirmați pe post, dar a refuzat, spunând că i-a fost destul. Așa a ajuns directorul acestei școli, pe care a

condus-o cu multă dăruire și succes până la vârsta pensionării sale.

Andrei Hegedus era și a rămas un om de mare generozitate, demnitate și căldură sufletească.

În ultimii mei ani de muncă, înainte de pensionare, îmbolnăvindu-mă de diabet și din acest motiv fiind obligat să demisionez din funcția de inspector școlar, chiar dacă mi s-a oferit la Casa Corpului Didactic un loc de muncă acceptabil noii mele stări de sănătate, Andrei a insista mult, până m-a convins să mă transfer la școala pe care o conducea. Aici m-am simțit minunat, atât datorită colectivului didactic al acestei școli, cât mai ales prieteniei cordiale de care m-am bucurat din partea lui Andrei. Deși îi eram subaltern, Andrei mi se adresa, în orice împrejurare cu apelativul de domnule inspector, chiar dacă el fusese inspector școlar cu mult mai mulți ani decât mine. E un fapt care mie îmi spune multe despre calitatea umană și modestia funciară a acestui om.

Mi-a rămas bun prieten până în ziua de astăzi, iar în vara anului trecut, cu prilejul lansării cărții mele „Nostalgii pozitive” - pe care am făcut-o la Școala „Sf. Maria”, unde eu m-am simțit cel mai bine în Bistrița – Andrei a participat cu entuziasm, vorbind exagerat de elogios despre mine și cartea mea. La această manifestare de suflet, am fost onorat de prezența foștilor colegi de la această școală, a poetului Olimpiu Nușfelean, precum și a prietenilor adevărați

de la IȘJ Bistrița, Duțu Barteș și Mărioara Buzaș, care ne-a fermecat cu câteva versuri ale unui cântec, cum nu se poate mai potrivit în aceea împrejurare. Așa că de acum m-am hotărât să o chem la toate lansările mele de carte, indiferent ce onorariu o să-mi ceară.

Și totul s-a întâmplat cu ajutorul bunei mele prietene, Carmen Ghețe și sub „înaltul patronaj” de ospitalitate al doamnei directoare, prof. inginer, Lacrima Ivan.

În perioada când am lucrat la Casa Corpului Didactic din Bistrița, eram doi colegi cam îndrăgostiți de o altă colegă, Adriana Fărcaș. Pe lângă mine o mai „iubea” și Margareta Pop, adică erau cele mai bune prietene. Dar n-a fost să fie pentru nici unul dintre noi, fiindcă Adriana, ne-a lăsat cu buzele umflate, fugind cu bărbatu-său tocmai peste ocean, în SUA (adică în State, cum s-ar spune acuma).

Așa că n-am avut încotro și pentru a ne consola, ne-am aruncat unul în brațele celuilalt. Altfel spus, ne-am împrietenit iremediabil, pentru o viață. Este o fată minunată Margareta, și are o familie așijderea, iar la vară urmează să devină bunică. E una dintre prietenele cele mai bune pe care le am și pe care mi-am dorit să le reîntâlnesc de câte ori am fost acolo, iar în prezența ei mă simt foarte bine, deși stăm de vorbă doar cât timpul ne permite, adică nu prea mult, eu având de făcut multe vizite pe la rude și prieteni.

A fost, desigur și ea prezentă la lansarea cărții mele pe care am făcut-o la Bistrița și s-a bucurat din toată inima de succesul meu.

Avocatul Grigore Doboș, vărul meu bogat din Timișoara, mare iubitor de natură și frumos, cu înclinații certe spre mecenatul artistic, mi-a facilitat, asta ca să nu zic că de fapt m-a împins din spate, pentru a realiza și o lansare de carte în comuna mea natală, Ilva Mare. A fost o manifestare intimă și plăcută, la care și-a adus contribuția și cea mai frumoasă familie de gospodari ilveni, profesorii Leontina și Ștefan Candale, precum și doamna Sabina Gălan, bibliotecara comunei și cea care postează pe Facebook cele mai interesante și pitorești fotografii din sat de la noi, parcă scoase recent din lada de zestre a amintirilor copilăriei. M-a onorat cu prezența și colega mea din școala generală, mereu surprinzătoarea și talentata poetă, Viorica Cătuna din faimoasa vale a longevivilor, cu mai mulți care au ajuns la vârsta centenară, Valea Cătunilor.

De asemenea, buna mea prietenă, profesoara Lenuța Mureșan, directoarea școlii, după revoluție, cunoscătoare de limbă franceză, la care am apelat în dorința anilor 90 de-a mă îmbogăți, transformându-mi casa părintească într-o pensiune pentru turiștii străini. Nu știam pe atunci cât de importantă este existența infrastructurii (a șoselei) pentru realizarea unui astfel

de proiect, indiferent cât de pitorească ar fi zona și nici că mai e necesar să ai gena, sau măcar vocația îmbogățirii. Așa că am renunțat repede, asta ca să nu zic că am eșuat lamentabil. A participat, alături de alți intelectuali și harnicul primar al comunei.

Am fost onorat și de prezența fostului meu șef de la Inspectoratul Școlar Județean, cetățean de onoare al comunei noastre, domnul profesor inspector general, Leonida Ștefănescu, însoțit de întreaga sa familie.

Cei mai buni prieteni ai mei din Carei au fost și au rămas soții Emica și Ionică Filip, iar dintre bistrițeni, Neți și Nelu Prundaru. Și așa vrea să fac o paralelă între aceste două familii prietene, fiindcă există o serie de similitudini între natura prieteniei noastre, după cum există, desigur și unele deosebiri, chiar dacă nu neapărat notabile.

Atât soții Filip, cât și soții Prundaru, ne erau prieteni înainte de moartea soției mele. Prietenia Pușei cu Emica era mai veche, ele fiind colege educatoare. De asemenea Neți (de la Veneția) era tot educatoare și în aceeași situație, precum Pușa, adică „debarcată” din funcția de directoare de noile revoluționare. Așa că au avut un subiect comun și de actualitate, cu atât mai mult, cu cât fuseseră ambele directoare cu rezultate deosebite în grădinițele pe care le-au condus. Așa că-și plângeau împreună amarul și nu le-a fost greu să devină bune prietene. Iar Neți a mai apreciat faptul că

eu și familia mea le cultivăm prietenia, deși nu ne-am cunoscut de mult, pe când cel mai bun prieten al lor, ajuns, între timp, mare șef la Inspectoratul Școlar, nu-i mai băga de loc în seamă, deși înainte de revoluție își bea aproape zilnic cafeaua la grădinița unde fusese ea directoare.

Am apreciat mai ales la aceste familii, care mi-au devenit cele mai bune prietene, faptul că prietenia lor față de mine a rămas și după pierderea regretatei mele soții.

Și asta se datorează tot celor două doamne, care, probabil s-au simțit responsabile față de mine în numele prieteniei lor față de Pușa. Așa că ele au făcut primul pas spre reluarea prieteniei oarecum ocrotitoare față de mine. Desigur m-am simțit extrem de bine și recunoscător; eram și cred că am rămas un tip uman care are mare nevoie să fie ocrotit, ele fiind mame, adică cele mai ocrotitoare dintre toate ființele.

Soții lor mi-au devenit cu adevărat prieteni, ceva mai târziu. Cu Nelu nu am avut timp înainte, să ne împrietenim cu adevărat, ambii având obligații de serviciu, care ne-au acaparat. Ionică, deși fusesem colegi de serviciu și prieteni, la început a avut oarece rezerve în reluarea prieteniei noastre, izvorâte din faptul că eu aveam nevoie mai ales de sfaturile Emicăi, pentru a mă putea descurca singur, în a-mi face menajul și a deveni cu adevărat independent. Emica mi le-a oferit cu generozitate, iar eu cred că am c-am

abuzat de solitudinea acesteia și de vizitele prea dese făcute la ei. Ajunsesem să merg aproape în fiecare dimineață la o cafea, până când am realizat că săvârșesc un abuz, o ingerință nepermisă în familia lor, Ionică simțindu-se oarecum exclus.

Prietenia cu familia Prundaru a fost ceva aproape similar. De câte ori mergeam la Bistrița, deși aveam rude acolo, Neți a insistat să stau la ei, având condiții excelente de locuit și dând dovadă de o ospitalitate desăvârșită. M-au cazat în apartamentul meu preferat, din frumoasa lor casă, în care m-am simțit minunat, iar Neți mi-a stat întotdeauna la dispoziție cu mașina, oriunde aveam nevoie să merg, iar prietenele lor cele mai bune, Rodica și fiica ei Cici Bredea, îmi sunt și mie foarte dragi.

Nelu, un băiat minunat, de altfel, mai ales după pensionare, m-a ajutat cu tot ce am avut nevoie, s-a purtat cu mine cu multă bunăvoință, dar și cu o anumită rezervă, pe care am simțit-o, sau mi s-a părut mie, poate din cauza atitudinii exagerat de ocrotitoare a soției sale față de mine.

Până la urmă ne-am împrietenit și noi doi cu adevărat, mai ales după ce Nelu a avut grave probleme de sănătate la inimă, similare cu ale mele (infarct), iar eu l-am încurajat eficient, chiar dacă numai vorbind la telefon. Erau desigur foarte speriați (întreaga familie). Iar interesul și compasiunea mea față de necazurile sale și sfaturile pe care i le-am dat s-au dovedit

potrivite, confirmându-mi-se promisiunea depășirii cu bine a acestei mari nenorociri.

Cu Ionică Filip m-am împrietenit mai bine când interesul Emicăi față de ocrotirea mea a scăzut considerabil, eu devenind cu adevărat independent și nemaisolicitând-o în aceeași măsură, simțind că nu mai am atâta nevoie de ocrotirea ei binevoitoare. Așa că noi bărbații, ne-am împrietenit „la cataramă”, confesându-ne reciproc și găsind subiecte comune de discuție și interes. Atât de mult încât Ionică, care este un casnic-sedentar prin definiție, m-a vizitat de vreo patru ori la spital.

Sper că v-am convins de asemănările dintre prietenia mea cu familiile cele mai prietene, pe care le-am avut și încă le mai am. Le mulțumesc și le sunt recunoscător, pentru tot restul vieții, cât mi-o mai fi rămas.

Profesor de filosofie și filosof. L-am întâlnit la bătrânețe, dar bine că l-am întâlnit. Sunt puțini din ăștia. Eu am cunoscut mai ales doar profesori de filosofie. Prietenul meu Adrian Țineghe este un gânditor, unul care-și mai pune întrebări și nu doar retorice, mai are curiozități intelectuale.

Este singurul cu care am purtat și mai port discuții, adesea elevate și cu adevărat interesante.

Este omul care mă cunoaște cel mai bine, fiind recenzorul informal al cărților mele și printre puținii

care mă acceptă așa cum sunt, deși nu este întotdeauna de acord cu mine. Este un conciliant, chiar dacă ar putea să nu fie, având argumente extrem de convingătoare.

Este printre pușinii care mă consideră a fi psiholog, deși nu sunt unul veritabil.

Este generos, compliant și asertiv, adaptabil, alt fel spus. Dar creativ, înainte de toate. A scris cărți și a realizat regizoral spectacole și turnee organizate cu elevii talentați din liceul unde profesează, obținând distincții și premii. Aceste spectacole le-a înregistrat pe DVD-uri frumoase, realizate profesional și oferite cu generozitate prietenilor și participanților. Este un iubitor de artă și un șlefuitor de tinere talente.

Și are o soție minunată și o familie pe măsură.

De asemenea m-am împrietenit târziu, poate prea târziu, cu familia medicilor pensionari Mocanu, Nelu și Felicia, deși ne cunoaștem de-o viață. Așa am descoperit niște oameni deosebiți, prietenoși, altruști, dornici să cunoască lumea, călătorind pe mai toate meridianele, dar și în viața culturală a urbei noastre. Preocupați de multe cele și implicându-se profund în diversele activități familiale, cărora trebuie să le facă față. Și o fac cu brio.

Tot la bătrânețe m-am împrietenit și cu Bandi, Cziker Bandi, deși ne cunoșteam cu mulți ani înainte. Îl

invidiez, fiindcă, deși este mai bătrân decât mine, sunt multe de spus despre el, deoarece a făcut și încă mai face multe, cu o pasiune de-a dreptul mistuitoare.

Va trebui să vorbesc despre modestia și tenacitatea sa, despre hărnicie, generozitate și perseverență, despre seriozitatea care-l caracterizează, dar și despre dorința lui de autodepășire, izvorâtă, probabil, dintr-o curiozitate intelectuală debordantă. Despre faptul că și-a depășit cu prisosință condiția socio-profesională, devenind un adevărat specialist în domeniul său de activitate: electro-energetica, deși este doar tehnician, dar și despre familia sa frumoasă.

În viața activă a fost un profesionist care și-a adus o importantă contribuție la introducerea și transportul energiei electrice în județul Satu Mare. Iar, după 42 de ani de muncă rodnică și plină de satisfacții, pe Bandi îl aștepta la pensie o binemeritată odihnă, chiar dacă activă, la căsuța părintească cu grădină, pe care a păstrat-o, scăpând neatinsă, deși înconjurată de blocuri.

Dar credeți că s-a liniștit?! Neastâmpărul său s-a materializat în două studii și în 4 cărți de specialitate, din care două realizate în colaborare cu fiul său, (cărți în care și-a valorificat bogata sa experiență profesională).

Am ajuns la frumoasa familie Cziker. Se zice, și eu cred asta, că în spatele fiecărui bărbat de succes, se găsește o femeie puternică. Iar doamna Cziker, asta

cred că este, fiindcă Bandi este cu adevărat un bărbat de succes. Au doi copii minunați. Însuși faptul că băiatul i-a călcat pe urme, îmbrățișând același domeniu profesional, la cel mai înalt nivel științific, (doctor în energetică și șef de catedră la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca), spune destule; iar Simona, care, deși are specialitatea tehnică de automatizări-calculatoare, și-a diversificat și dezvoltat studiile, devenind doctor în relații internaționale și profesând cu succes în multe țări ale Europei, iar acum aflându-se la conducerea Asociației care se ocupă de alegerea Timișoarei drept capitală culturală europeană.

Cziker Bandi a fost și un fervent susținător al mișcării fotografice din orașul nostru, fapt ilustrat și de scrierea a două cărți despre istoria dezvoltării fotografiei în Carei.

Însă ceea ce, poate, îi definește plenitudinea personalității, este dragostea sa pentru familie, strămoși, părinți și bunici, pe care a reușit să o materializeze plenar în scoaterea la lumină a meseriei vechi pe care au practicat-o aceștia cu succes și pe care Cziker Bandi a reușit să o readucă în actualitate, deși aceasta nu mai există cu adevărat: meseria de pieptănar.

A refăcut uneltele și atelierul tatălui său, a confecționat din corn de animale, pieptene și alte obiecte cu valoare artistică și funcțională, a realizat expoziții dovedind un cert simț estetic, fotografii

documentar-artistice cu aceste obiecte și a scris o reușită monografie bogat și frumos ilustrată: "Istoria meseriei de pieptănar", corolar al pasiunii și dragostei sale pentru familie și frumos, pentru tradiție și muncă și nu în ultimul rând, pentru obârșii.

Așa că să nu vă mirați, fiindcă sunt deosebit de mândru de prietenia pe care mi-o acordă Cziker Bandi.

Ieri m-a sunat doamna Monica Nistor să-mi spună că Puiu, soțul ei și fostul meu coleg de liceu și bunul meu prieten s-a stins din viață în noaptea care a trecut. Mi-a mulțumit fiindcă în acești ultimi ani am fost atât de apropiat de sufletul său. Doamna Monica m-a măgulit profund spunându-mi că i-am fost mai mult decât un frate și că după fiecare întâlnire cu mine, fie ea doar telefonică, era cu totul alt om, remontat sufletește, mai optimist și cu un tonus de viață mai bun. Am condoliat-o, desigur și mi-am cerut iertare fiindcă probleme de sănătate mă împiedică să fiu prezent la înmormântarea celui mai bun prieten al meu, rugând-o să cumpere și din partea mea o coroană frumoasă de flori naturale, urmând să-i trimit banii. Ea mi-a spus că cel mai bine ar fi, Puiu fiind așa de credincios, să plătesc la un preot o slujbă de pomenire de 40 de zile. Și așa am făcut.

Puiu a fost un om minunat, cel mai bun dintre colegi, un dascăl cu vocație (profesor de fizică) și un familist desăvârșit. Avea două fete și patru nepoței. Am

scris undeva despre el că a fost omul cel mai bun și mai generos din câți am întâlnit vreodată și o cred cu tărie. Așa-i spuneam noi colegii, Puiu, un diminutiv din familie, foarte probabil, provenit de la Emil, deși eu, nu știu de ce, eram convins că prenumele lui adevărat a fost Leonida. De fapt cu această tristă ocazie am aflat că de fapt îl chema Emil Leonida Nistor. În catalogul clasei era trecut doar Nistor Leonida.

Deși mi-a fost coleg de liceu și încă de atunci era deosebit, ne-am împrietenit cu adevărat, mult mai târziu. El era organizatorul principal al întâlnirilor noastre ocazionate de trecerea unui număr "rotund" de ani de la absolvirea liceului. Așa l-am redescoperit pe cel mai cald și mai apropiat dintre colegii noștri de clasă. Apoi, în perioada mea bistrițeană, aveam drumuri destul de dese la Casa de copii din Năsăud și nu pierdeam prilejul de-ai face câte o vizită lui Puiu și familiei sale. Aveau o casă frumoasă, cu etaj, pe Valea Caselor, o stradă pitorească a Năsăudului, unde, în anii de liceu, stătusem și eu în gazdă la familia unui alt coleg, de asemenea trecut în neființă. De acum, din păcate, doar vești din astea mă așteaptă despre cunoscuți și prieteni. (Cine ne-a pus să îmbătrânim...?!)

În grădina părinților săi, unde-și făcuse și el casă, alături de cea a fratelui său, Tibi, m-am simțit minunat de fiecare dată. La umbra unui cireș, stăteam la un pahar de vin, din producția proprie, din strugurii

pe care-i cultiva în jurul casei sale și „filosofam discuții”. Mai ales despre trecerea noastră prin învățământ, dar nu numai. Puiu fusese un profesionist desăvârșit, un profesor care și-a iubit meseria și generațiile de elevi care i-au trecut prin mână (prin clase). A avut vocația profesiunii sale, ceea ce nu a fost cazul cu mine. Iar în meseria de dascăl, dacă nu ai vocația profesiunii, se poate spune fără a greși că ți-ai ratat întreaga carieră. Și poate fi extrem de trist, dacă conștientizezi cu adevărat faptul...

S-a pensionat mai repede și înainte de-a se îmbolnăvi. Fiindcă era dezamăgit de ce a devenit învățământul și mai ales fiindcă nu putea să facă compromisuri, adică rabat de la meseria de dascăl. Nu putea să aprecieze elevii după cerințele unora sau altora. Nu putea să-și lase colegii să facă astfel de favoritisme, pe care le considera, pe bună dreptate, antipedagogice, adevărate crime educaționale. Iar acum este democrație, adică liber la de toate...

Așa că Puiu Nistor nu mai este, decât în amintirea noastră, a celor care l-am cunoscut și iubit. Nu știu cât înseamnă asta, probabil destul de mult, dar niciodată destul...

Eu îmi voi aminti cu multă emoție și plăcere ultimele noastre întâlniri, fie tet-a-tet, fie la telefon. Am avut bucuria și privilegiul, după ce s-a îmbolnăvit, să-i fi rămas cel mai bun prieten. De câte ori mergeam acasă, la părinți sau la neamurile și prietenii mei

bistrițeni, la dus sau la întoarcere, făceam un mic ocol și pe la Cluj (unde se mutase după ce se îmbolnăvisese de cancer la colon), să mă întâlnesc cu Puiu. Chiar dacă ne vedeam doar pentru câteva ceasuri, între două trenuri; fie în sala de așteptare a gării, fie la el acasă, întâlnirile noastre erau foarte plăcute pentru amândoi. Erau momente încărcate de o mare emoție pozitivă.

Chiar dacă mi-a fost drag și înainte de-a se îmbolnăvi, sau poate tocmai de aceea, după vestea cumplitei sale boli, m-am simțit pe deplin responsabil de-a-l ajuta cumva. Și nu era doar compasiune, era ceva mai mult...

Sau, cum minunat mi-a descris această stare un prieten iubitor de poezie și filozof: „Simțeam durerea lui în fața morții ca fiind propria mea durere. Mă simțeam atât de apropiat de el cum n-am fost niciodată în viață. Trebuia să-l ajut cumva, să-l fac să înțeleagă că nu e singur, că sunt alături de el, în moarte, mai mult decât am putut fi vreodată în viață. Simțeam în mine parcă o dăruire absolută față de el, cel aflat în fața morții.

De unde această dăruire, pe care niciodată în viață n-am simțit-o cu atâta putere? Îmi vine a crede că în fața morții abia învățăm ce-nseamnă a iubi cu adevărat. Dacă există ceva divin în om atunci aceasta este: să fii alături de cel ce moare! Și cine nu moare, în lumea noastră trecătoare?” (Adrian Țineghe).

Deși eram cât de cât capabil să-i fiu un fel de psihoterapeut-prieten și m-am mai și documentat, am avut mari emoții la prima noastră întâlnire. Prietenul meu fiind deosebit de inteligent, îmi era frică să nu transpară ostentativ strădania mea de a-l încuraja. Dar, drăguțul de el, mi-a făcut sarcina mult mai ușoară, decât o crezusem a fi. Poate l-a ajutat mult și marea lui generozitate și cu siguranță credința în Dumnezeu. L-am găsit împăcat cu soarta și deosebit de optimist, deși suportase deja cinci intervenții chirurgicale și o serie de ședințe cumplite de chimeo și radioterapie. Știa exact ce e cancerul: o luptă pentru supraviețuire, a mai răpi morții câțiva ani, luni, săptămâni sau zile. De fapt asta-i până și viața, dar nu o aflăm până nu primim un astfel de avertisment.

Și a învățat, săracul Puiu, să se bucure pentru fiecare zi și clipă care i-au mai rămas. Familia lui frumoasă l-a ajutat enorm, dar cred că el a sprijinit-o și mai mult, prin felul cum a încurajat-o, prin optimismul său realist și ocrotitor, prin recunoștința sa deferentă, le-a făcut tuturor strădania mai ușor de suportat.

La telefon nu prea ne venea să filozofăm, dar mă felicit că am descoperit o modalitate de a-l motiva și un subiect comun, care ne-a prilejuit discuții foarte dese și un prilej de-a ne bucura și întrista împreună. Subiectul a fost tenisul și buna noastră iubită Simona Halep. Eu eram un mai vechi iubitor al tele-tenisului,

pe lângă alte sporturi pe care le-am practicat tot doar din fotoliu, în fața televizorului. Așa că într-un moment de inspirație, izvorâtă din epuizarea subiectelor motivaționale discutate la telefon, l-am întrebat pe Puiu dacă se uită la Simona Halep și am început a i-o prezenta laudativ, găsinde-ne chiar în perioada marilor ei succese (anii 2013-2014). Astfel ne-a stat la dispoziție, pe parcurs de aproape doi ani, un subiect optimist cu ajutorul căruia am reușit să evităm subiectul adevărat al preocupărilor noastre, cumplita lui boală. Ne țineam la curent și ne bucuram de fiecare succes al Simonicăi și ne-a prilejuit destule momente fericite, drăguța de ea. Îi vedeam meciurile la televizor și ne sunam bucuroși, chiar și în pauzele dintre seturi. Puiu era atât de mărinimos și optimist încât nici eventualele ei insuccese nu îl supărau, găsinde-i întotdeauna scuze justificative.

Puiu Nistor a fost și nu mai este printre noi...

Despre doctori, aproape numai de bine

*„O viață nu valorează nimic,
dar nimic nu valorează cât o viață“
Jerome Klapka Jerome*

I

Concurs de publicitate între firmele de pompe funebre.

Locul I a fost atribuit unei firme din Brașov, care avea sloganul publicitar: ”Faceți voi ce vreți, că tot la mine ajungeți!”, iar locul al II-lea a fost câștigat de un verișor de-al meu, Radu Pinca din Bistrița (de fapt, de cel mai simpatic și haios dintre verii pe care-i am), firma lui numindu-se „Pe ultimul drum”, iar din cele 6 mașini mortuare pe care le are, 4 sunt înmatriculate: BN -1,2,3 și 4- RAI, iar celelalte două, BN-1 și 2-IAD. Așa că poți alege în ce direcție a-i vrea să te îndrepti, fără ca firma să-ți asigure neapărat intrarea. Desigur, e o formă de discriminare, dar asta a cerut piața, adică e o chestiune ce ține exclusiv de marketing.

Și dacă o să vă întrebați cumva ce legătură are acest concurs cu doctorii, credeți-mă nici eu n-aș putea să vă spun. Asta cu atât mai mult cu cât, relativ recent, am întâlnit pe cel mai bun și inimos dintre aceștia, se numește Sorin Voineagu și este specialist

diabetolog. Când niște prieteni mi-au vorbit atât de elogios despre el, nu mi-a venit a crede. Nu credeam că așa ceva poate să existe. Mi se părea a fi o închipuire, o fantasmă, eu crezând încă în butada, cum că: „există posibilități care se poate și posibilități care nu se poate”. Și am vrut să mă conving cu ochii și urechile mele.

Dar ce am întâlnit, mi-a depășit toate așteptările, care recunosc, nu-mi erau, pe atunci, foarte mari. Este bun de pus pe rană, pe ori ce fel de rană. Și nu doar pentru unii dintre pacienți, ci fără nici o discriminare, de vârstă, etnie, sex sau vreun alt criteriu. Și nici nu este interesat de nici un avantaj pecuniar sau de altă natură, aspect care i-ar putea crea unele probleme, cauzate de unii dintre colegii de breaslă.

Iar dacă o să-mi ziceți că ce să mai ia de la niște bieți bătrâni diabetici și așa pe ducă, o să vă spun despre un caz petrecut recent, în care un „domn” dr. oncolog pentru că a internat o pacientă cu cancer în ultima fază, urmând să se ocupe de ea, a primit 500 de lei (adică cinci milioane, în bani vechi, pensia acesteia pe o lună), uitând a-i spune că a doua zi va pleca în concediu. Și sunt convins că și l-a petrecut fericit, fără a avea nici o muștrare de conștiință. Ei, ce mai ziceți, dacă o mai fi ceva de zis?

Și ar mai fi. Fusesem pentru prima dată la consultație la domnia sa, în calitate de diabetic cu o

vechime de peste 20 de ani, prilej cu care i-am înmânat o invitație la lansarea celei de-a doua cărți a mele. Și, deși festivitatea a avut loc într-o duminică după amiază, iar domnul doctor Voineagu locuiește în Satu Mare, de unde face naveta, m-a onorat cu prezența sa și a familiei sale, așteptând cuviincios la coadă (cum stăm și noi pacienții, adesea), așteptându-și rândul pentru a primi cartea cu autograf. A fost cea mai mare onoare care mi s-a făcut cu acel prilej.

Așa că dr. Sorin Voineagu, chiar dacă nu este doar o excepție, mai mult decât onorabilă, face mare, mare cinste acestei categorii profesionale cu jurământul lui Hipocrate la cingătoare, dintre care destui fără a-și mai aminti despre ce era vorba în acesta, iar unii, nici măcar al cui era, de fapt.

La întrebările standard pe care ți le pune mai toată lumea (ce mai faci, cum o mai duci, care mai este viața ta?), anul trecut am adoptat și eu, un răspuns, de care eram mândru, la fel de standardizat și adevărat: îmbătrânesc! Urmează de obicei răspunsul obișnuit, nu fi trist că toți îmbătrânim, la care aveam pregătită o replică flatantă: dar pe voi (pe tine) nu se vede! Și cu asta am încheiat discuția. Iar unele doamne ar fi putut chiar să creadă... că nu se vede.

Dar, din păcate, (din anul ăsta), nu mai pot uzita nici măcar de această formulă, nefiind deloc sigur că voi mai apuca să îmbătrânesc cu adevărat.

De la o vreme ideea sinuciderii a început iar să-mi dea târcoale, să-mi iasă la suprafață mai convingător. Ajungând, cred, la maturaj. Desigur aceasta a avut un factor declanșator destul de complex, generator a unei faze depresive mai puternice și, zic eu, oarecum justificate.

În primăvara anului trecut am făcut probabil o bronșită mai puternică, iar doamna dr. de familie, o bună prietenă, m-a trimis la medicul pneumolog pentru analize. Capacitatea pulmonară îmi era scăzută, iar pe film se vedea o pată care ar fi putut fi o mai veche fibroză, din cauza fumatului excesiv din tinerețe, precum și o inimă foarte mărită. De aceea medicul mi-a indicat să consult un cardiolog pentru a vedea dacă aceasta nu-mi apasă pe plămân. Am consultat, fără să aflu decât că aș avea o cardiopatie dilatativă (bănuiam eu că aș avea o inimă cam largă, dar se pare că e chiar mai largă decât credeam eu). Pneumologul mi-a dat un antibiotic de inhalat. După vreo 3 luni parcă m-am simțit mai bine, dar apoi boala a recidivat cu și mai mare forță și iar mi-a prescris inhalantul pe care a zis că nu trebuia să-l fi întrerupt.

Am ajuns să am o respirație grea și zgomotoasă și să obosesc foarte tare. Așa că Dana, fata mea cea mică, m-a internat la spital la cardiologie, unde aveau prieten pe medicul cardiolog, care s-a ocupat de mine cu multă sollicitudine și profesionalism. Știam încă de la Cluj, de pe vremea când făcusem un infarct, că

tânărul nostru cardiolog e foarte competent. Ar fi trebuit să merg la Institutul inimii din Cluj, în fiecare an la control, dar aflând că la Carei îl avem cardiolog pe doctorul Marius Belbe, care finalizase recent rezidențiatul la ei, mi-au spus că în cazul acesta e suficient să vin la ei, doar din doi în doi ani, iar eu m-am dus doar după cinci.

Ce m-a impresionat la domnul doctor Belbe a fost nu numai că nu m-a tratat doar ca pe un bolnav de inimă, diabet, plămâni și alte cele, ci a avut o abordare terapeutică aproape holistică, făcând corelațiile necesare între toate bolile mele, care vă asigur că nu sunt puține. Și mai e ceva: este eficient, fără a fi expeditiv, te ascultă, însă nu stă în povești cu pacienții, cum o fac destui medici, din păcate. Te întreabă ce-i de întreat și află ce trebuie să știe, fiind astfel în măsură să ia cu promptitudine hotărârile care se impun. Și le are la el. Afișează, de obicei, un optimism robust, motivant și cred că pe majoritatea pacienților îi convinge. Până și celor sceptici ca mine le induce o anumită încredere.

Iar în spatele doctorului despre care v-am vorbit, am descoperit un romantic, iubitor de literatură și poezie, pe care o recită cu patos și convingere.

Aici mi s-au făcut toate investigațiile necesare, atât la inimă, unde am de toate: un infarct mai vechi, două valve nenorocite, stenturi și un flux sanguin de doar 50 la sută. Problema mai gravă era însă alta,

plămânii. După examenul tomografic, unde s-a văzut ceva și s-a suspionat a fi cancer, mi s-a făcut o bronhoscopie, iar proba pentru biopsie a fost trimisă spre analiză la București. Urmau sărbătorile de iarnă, cu zile libere și concedii, așa că rezultatul acesteia urma să-l primesc abia pe la mijlocul lui ianuarie. Nu-mi era de fel teamă de acest rezultat, chiar îl anticipasem, oarecum. Și nu m-am simțit bine cu toate medicamentele pe care le-am îngurgitat.

Eram convins că am trăit destul și că am realizat cât de cât ceva, cât am putut și cât m-am priceput: o familie frumoasă, doi nepoței minunați și ca bonus o strănepoțică dulce și scumpă. Precum și cele două cărți, din care unele scrieri îmi plac și sunt oarecum mândru că le-am scris.

Dar, cum nici la cartea pe care o începusem și care inițial s-ar fi numit „Printre prieteni” nu am putut progresa prea mult, m-am hotărât. De altfel, pe fetele mele am încercat din timp să le pregătesc cu ideea că nu doresc să devin un bătrân dependent, o povară pentru ele și pentru alții. Am trăit destul. Dar nu cred că m-au băgat prea mult în seamă.

Așa că, sub pretextul petrecerii sărbătorilor de iarnă acasă, m-am externat. Și am început pregătirile „de trecere”. Aveam convingerea că dacă tot nu ne-a întrebat nimeni dacă vrem să ne naștem, măcar să avem latitudinea de-a hotărî singuri când vrem să plecăm. Nu mi s-a părut - în cazul meu - și nici acum

nu mi se pare, un act de nebunie. Eutanasia legiferată în unele state civilizate ale Europei, nu-mi pare a fi chiar o prostie.

Și apropo de asta, un parlamentar de-al nostru, pentru a nu rămâne țărișoara noastră tot la coada Europei, a propus o lege generală și modernă a eutanasiei, cu consecințe benefice asupra echilibrării fondului de pensii, formulată în doar trei articole, simple și clare:

1. Sunt excepțați de la aplicarea acestei legi: foștii, actualii și viitorii parlamentari, demnitarii și aleșii noștri, ei fiind ocupați cu votarea unor legi mult mai importante, de mărire a pensiilor speciale și a salariilor nesimțite.

2. Este facultativă eutanasierea înainte de pensionare, dar cu plata unei taxe, care se va vira direct în fondul general de pensii.

3. După pensionare, eutanasierea este obligatorie.

Banc cules de pe net, dar la care cred că mi-am adus și eu o modestă contribuție.

De altfel, ieri sau alaltăieri am auzit o știre care anunța că: O cunoscută jurnalistă din Marea Britanie militează pentru introducerea sinuciderii asistate și la ei. "Chiar dacă medicina modernă permite oamenilor să trăiască mai mult, asta nu înseamnă că traiul îndelungat este o idee tocmai bună, a insistat Katie Hopkins."

Ajuns acasă, fără asistența medicală de care am beneficiat în spital, m-am simțit foarte rău, intrând într-o depresie numai bună pentru a face ce plănuisem. Nu puteam nici mânca, nici respira și nici dormi, decât câteva minute într-un fotoliu. Acolo am luat câteva calmante (se pare că nu destule, din spirit de economie, probabil) și am așteptat în liniște și calm, cu mult calm. Speram ca Dana, a doua zi fiind Duminică, să nu vină prea dimineață, dar fiind îngrijorată de starea mea de sănătate, a venit dimineața, m-a găsit în comă și m-a dus de urgență la spital, direct la reanimare.

Dintre toți oamenii, cred că-i disprețuiesc cel mai mult pe cei cu tentative nereușite de suicid. Îi cred fie nehotărâți, fie lași, fie ineficienți, adică oricum, jalnici.

Iar în urma acestui episod, cărții ăsteia am vrut să-i dau titlul, pe care îl și merita: „Am fost un dobitoc!”, dar mi-a fost frică să nu fiu acuzat de plagiat, de către Tudor Postelnicul, (sau de urmașii acestuia, dacă între timp o fi dat ortul popii), autorul de drept al acestei expresii, devenită celebră, coborâtă parcă, dintr-un text de Caragiale. Pentru cei mai tineri, care nu știu cine a fost Tudor Postelnicul, o să vă lămuresc. Revoluția din '89 l-a prins în funcția de Ministru de Interne, și era una dintre cele mai apropiate și obediente slugi ale familiei Ceaușescu și membru în CePex, cea mai restrânsă și înaltă

structură de conducere a partidului, iar la procesul care a urmat el a rostit, în fața instanței faimoasa propoziție: „Am fost un dobitoc!”, care l-a făcut celebru. Până atunci aproape nimeni nu auzise de el, cum îi pretindea probabil, chiar fișa postului. Era șiret personajul, iar această formulare avea menirea unei recunoașteri a vinei, dar și a unei cereri de clemență.

Secția de reanimare a spitalului este condusă de doamna dr. Petkeș, cu al cărei soț fusesem prieten (decedat de peste 5 ani, un eminent profesor de matematică, care este onorat cu un concurs anual, care-i poartă numele și la care participă cei mai buni elevi matematicieni din oraș). Fiind conducătoarea celei mai grele secții - din toate spitalele, de altfel - vreau să vă spun că o face cu multă responsabilitate și competență, fiind foarte organizată și lipsită de ostentație, generată, probabil și de calitatea modestiei sale native. Deși este și singurul medic anestezist din oraș, fapt ce l-am aflat cu acest prilej, m-a mirat de unde mai are atâta putere de muncă, la un asemenea nivel de stres profesional, cu toate că și dânsa se apropie de vârsta pensionării.

De altfel, vreau să remarc calitatea serviciilor medicale pe care le oferă spitalul nostru. Asta cu atât mai mult cu cât se cunoaște calitatea precară a asistenței medicale din țara noastră. Și nici nu sunt un lăudător necondiționat al medicilor. Am scris destule rele și despre ei. Spitalul din Carei are avantajul de-a

fi relativ nou, are destui medici foarte buni și dotări cu aparatură și mobilier, peste media nivelului altor spitale mai mari și cu pretenții.

La reanimare am fost în comă până a doua zi. Îmi pornise un cheag de sânge spre creier, dar au reușit să mi-l dizolve. Așa că până la urmă m-am trezit din coma, oarecum indusă, dacă nu cumva, din somnul cel de veci. Înconjurat de familie și prieteni plângând și rugându-se să-mi revin. Așa că Cel de sus i-a ajutat pe cei credincioși Lui și nu pe mine, necredinciosul.

La trezire spuneam bancuri plângând. Despre trecere. Îmi amintesc doar două dintre ele. Cel cu un om care tot deschide poarta raiului, apoi se retrage, și asta de mai multe ori, până ce Sfântul Petru se enervează și-i zice: dar hotărăște-te odată, sau intri sau nu, la care omul îi răspunde: m-aș hotărî eu, dar doctorii ăștia mă tot resuscitează.

Iar cel de al doilea: moare soțul, iar la scurt timp și soția. Se întâlnesc în Rai. Soția manifestându-și sincer bucuria, iar soțul: „cucoană, până aici, fiindcă în biserică preotul ne-a spus până ce moartea ne va despărți!”

Desigur, am fost întrebat cum e dincolo, ce am văzut și altele asemenea.

Recunosc că nu am văzut nici luminița de la capătul tunelului și nici nu m-am văzut de sus cu tot felul de tuburi, legat la aparate, cum mi s-a spus că eram. Iar cele pe care mi le-am amintit, nu sunt

neapărat sigur că s-au întâmplat, unele ar fi putut să fii fost doar în închipuirea mea. Îmi amintesc doar că la început am văzut o culoare splendidă bleu-ciel, culoarea mea preferată și m-am gândit că aici trebuie să fie raiul, întrebându-mă ce caut eu acolo, dar era doar tavanul sălii de la reanimare și-am coborât spre destinația păcătoșilor, dar aici un drăcușor mă tot împingea cu o țepușcă în sus, deci nici dracul n-avea nevoie de mine, așa că iată-mă ajuns în dreptul unei draperii atârnată pe o țeavă de metal. Eram într-unul dintre compartimentele sălii de reanimare. Iar pe acea draperie se proiecta, ca pe un ecran mare, un triptic de imagini de la ceva manifestații ale unor mulțimi de chineji. Apoi m-am trezit spunând bancuri, cui vroia să mă asculte. Îmi plângeam de milă și spuneam bancuri.

Analizând, ulterior, aceste aspecte, am ajuns la următoarea concluzie: cu acest prilej s-a închis cercul, sau mai degrabă elipsa mult alungită a structurii mele psihice bipolare, (maniaco-depresive). Cele două s-au suprapus, au făcut joncțiunea, contopindu-se în una singură, ieșind ceva de râsu-plânsu.

Nu cunosc ce spune știința medicală despre acest aspect, dar înclin să cred că nu mă înșel. În cea mai sceptică variantă, această experiență s-ar putea constitui totuși într-un interesant studiu de caz.

Apoi am fost transferat la cardiologie, iar după confirmarea cancerului pulmonar, fata mea, împreună cu ginerele, m-au dus la Institutul Oncologic din Cluj-

Napoca, unde am avut mare noroc să fiu ajutat să-mi fac toate analizele și două ședințe de chimioterapie, de către bunii mei verișori, Nuța, Nicu Sas și Mona, fata acestora, care lucrează cu toții acolo. Fără ajutorul lor nu cred că m-aș fi descurcat, atât de mulți canceroși suntem și se pare că toți ne dorim a trăi o viață cât mai lungă, chiar dacă nu așa de fericită.

În urma celei de-a doua ședințe de chimioterapie, am ajuns din nou în spitalul din Carei, la cardiologie, pentru a-mi reveni. Și mi-au trebuit aproape două săptămâni cumplite. Așa că am renunțat și la chimioterapie, iar la externare aveam de gând să-i spun domnului doctor cardiolog că sper ca inima să nu mă lase să mor de cancer.

Așa că îmi place să cred că e o licență poetică proprie sintagma: “În inima mea, e speranța mea...”

II

“Familia nu este un lucru important, este totul.”

Michael J. Fox

Familia mi-a fost mai mult decât aproape și m-a ajutat enorm: fetele, nepoțtii (chiar dacă Șerban era în sesiune de examene, iar Alexandra cu familia și serviciul la Satu Mare), ginerele și toți ceilalți. Nici în visele mele cele mai frumoase nu așteptasem atâta sprijin.

Dar ce a făcut pentru mine fata mea mai mică, Dana, cred că întrece orice închipuire și nu știu dacă există în lume un părinte care să fi fost atât de îngrijit și iubit.

M-a salvat de la moarte de cel puțin patru ori. Prima dată când m-a dus pentru o operație de by-pass la Spitalul Militar din București, care, chiar dacă nu a reușit pe deplin, a fost ocazia cu care mi-au închis o fistulă congenitală de comunicație dintre inimă și plămâni, operație fără de care nu ar fi reușit, după infarct, să-mi pună cele două stenturi care m-au făcut să mai trăiesc 14 ani o viață aproape normală. Dana și-a luat concediu și a lipsit de lângă mine doar o zi, când a venit acasă să fie prezentă la prima zi de școală a copilului ei iubit și nepoțelul meu drag.

Apoi, după operație și moartea soției mele, în convalescență, s-au înghesuit cu toții într-o cameră, într-un apartament de două camere, pentru a-mi oferi mie una și a mă îngriji la ei un an de zile, cu atâta strădanie și dragoste, încât după această perioadă am devenit autonom și cu totul independent, fiind în măsură a mă descurca singur.

Cât despre regretata mea soție și relația noastră de peste 35 de ani de căsnicie, vreau să spun doar atât: ea, sărăcuța, s-a sacrificat pentru a mă salva pe mine. M-a îngrijit, a suferit din cauza bolilor mele, încât a murit de infarct în doar două zile, iar eu mai trăiesc și în ziua de azi.

Dar să revin la Dana, care m-a dus de două ori la operație de prostată, la „faimosul” doctor arab de la Negrești Oaș. Iar acum, odată cu problemele mele de inimă și plămâni, m-a internat în spital. După externare m-a descoperit acasă în comă ducându-mă de urgență la reanimare și mai dându-mi o nouă șansă la viață, pe care n-am avut cum să nu o accept. Iar, după confirmarea cancerului meu pulmonar, și-a luat concediu și m-a îngrijit ca nimeni alta, venind să mă hrănească și să mă îngrijească de trei ori pe zi: dimineața la șapte și jumătate, la prânz și seara, când venea împreună cu sora ei, Carmen, care nu s-a preocupat niciodată, de nimeni, mai mult decât s-a ocupat de mine.

Apoi au urmat analizele și tratamentele cancerului, la care, împreună cu ginerele meu Liviu, m-au dus în cele mai bune condiții la Cluj, de câte ori a fost nevoie, pentru analize și chimioterapie. Și vă asigur că nu a fost un efort neglijabil. Așa că m-am hotărât să trăiesc, oricât de greu mi-ar fi, pentru familia și prietenii mei, care mai au încă nevoie de mine.

Vă rog să mă iertați, dacă am căzut cu totul în butoiul cu melancolie, dar n-am putut altfel. O să încerc să mă justific, reproducându-vă câteva fragmente din cea mai frumoasă scrisoare de dragoste pe care am primit-o vreodată. Mi-a trimis-o Dana.

“Scumpul meu tătic,

Poate că semăn cu tine și mă exprim mai bine în scris. Cred că nici eu nu știu să-mi exprim foarte bine sentimentele dar crede-mă că le am. Doream să-ți spun că am avut o viață minunată alături de tine, de mami și de Carmen... M-ați crescut, m-ați educat și iată-mă am crescut mare... Au fost cei mai frumoși ani... doamne ce frumoși... am fost cu adevărat fericită... o fericire pe care atunci nu am înțeles-o... Poate pentru că atunci credeam ca mereu va fi așa... dar nu e mereu cum vrem... Nu cred că e cazul să vorbesc de Ilva Mare, decât că a fost, este și va rămâne universul meu... locul de unde începe și se termină lumea...

lumea mea... dar tati, totul e trecător... chiar și noi... doamne bunicul... bunica... nu am cuvinte să descriu ce simt când mă gândesc la ei... Despre mine ce aș dori să-ți mărturisesc... vreau să-mi cer iertare pentru toate supărările pe care vi le-am făcut, nu am fost copilul cel mai bun din lume... dar ați fost, atât tu cât și mami, mereu lângă mine... nu m-ați lăsat niciodată... și pentru asta vă mulțumesc... Nu am făcut nimic pentru voi... asta mi-am reproșat mereu și când a murit mami... puteam mai mult... dar nu știu... nu știu... Am încercat să fiu o mamă bună, un părinte ca și voi pentru Șerban, dar precum spui tu tati, și ai dreptate, nu cred că am reușit pe deplin... nu am putut... din prea multă dragoste pentru el, poate... Încerc pe mai departe să mă îndrept în privința relației cu Șerban, să-mi fie mereu aproape... e un băiat tare bun... sufletist... știi și tu... În legătură cu Carmen, voi încerca să fiu mereu alături de ea. Alexandra este bună, dar nu cunoaște deocamdată calea, dar voi fi mereu și lângă ea.

Despre relația noastră ce să spun tati, te-am iubit enorm, de mică, ai fost exemplul meu în viață... am fost mândră, foarte mândră mereu de tine, dar nu am puterea să-ți comunic ceea ce simt... nu știu de ce... poate acum reușesc... aș vrea să știi ce simt și ce am simțit mereu... Doamne, de câte ori am plâns pentru că nu puteam să-ți spun ceea ce simțeam... nu știu de ce... cuvintele cred că sunt prea seci, prea puține, prea reci

să descrie ceea ce simt... te iubesc enorm ... te-am iubit și te voi iubi mereu... am nevoie de tine, vreau să fii lângă mine... doar tu mi-ai mai rămas... ești, cred, persoana care mă iubește cu adevărat cel mai mult, sincer și dezinteresat... Șerban nu cred că cunoaște cu adevărat acest sentiment profund... dar îl va cunoaște... voi fi lângă el... Nu am nevoie de nimic... mi-ai dat prea multe până acum... nici nu știi cât de multe... am nevoie doar de tine să știu că te am... e cel mai important lucru... te iubesc... tăticule...”